

Gotlands
Museum

Årsberättelse 2025

Omslag: Utställningen Midgård – Gotlands vikingar.
Foto: Joel Nilsson.

Innehåll

4	Inledning
6	Gotlands Museum 2025
7	Medverkan i andra organisationer
8	Målgrupper och besökare
10	Samarbetspartners
11	Medlemskapet i fornvännerna
12	Hållbarhet
13	Affärsutveckling och finansiering
14	Utställningar
20	Pedagogik och lärande
22	Skolprogram 2025
24	Samlingar, arkiv och bibliotek
28	Forskning och kunskapsuppbyggnad
31	Uppdragsverksamhet
34	Fastigheter och museigårdar
37	Utgivning och publicering
38	Kommunikation, marknadsföring och varumärke
40	Besök och butik
41	Bokning, konferens och lokaluthyrning
42	Utvecklarverksamhet
43	Konstutvecklare
44	Kulturarvsutvecklare
46	Slöjd- och formutvecklare
48	Organisation
49	Personal
51	Ekonomi

Ett starkt publikår och viktiga steg mot framtiden

Gotlands Museum var det femtonde mest besökt museet i Sverige under 2025 och för elfte året i rad det mest besökta läns museet, med 384 000 besökare. Det är en ökning med fyra procent jämfört med föregående år.

Under sommaren var vi dessutom återigen det tredje mest besökta museet av alla museer i landet. Fornsalens 137 000 besökare är det bästa besöksantalet på mer än 15 år och motsvarar en ökning mot föregående år med 19 procent.

Efter flera år med positiva resultat, blir det nu ett negativt resultatet för året om 2 006 035 kr, vilket är sämre än budgeterat resultat om -750 000 kr. Det negativa resultatet kan härledas till flera verksamhetsområden. Inom fastighetsförvaltningen har åtgärder utförts kopplade till lagstadgade krav samt reparation- och underhållsbehov som har varit nödvändiga för att upprätthålla säkerhet och standard.

Ett annat område som inte uppnått budget är den byggnadsantikvariska uppdragsverksamheten, där bland annat några fleråriga projekt har avslutats och orderingen inte motsvarat förväntningarna. Försäljningen av böcker sviktar, vilket är en trend överlag i bokbranschen. Detta genererar ett negativt resultat för den totala försäljningen i museibutiken. En annan orsak är att verksamhetsmedlen från staten inte räknas upp i samma takt som kostnaderna ökar, vilket är en oroande tendens för verksamheten framåt.

I årsberättelsen framgår vilka organisationer och råd där museet har styrelseplatser och därmed samarbeten. Antalet styrelseplatser vittnar om museets många och varierade engagemang för den gotländska konsten, kultur- och naturarvet men också för besöksnäringen.

Invigning av ny basutställning

2025 har på många olika sätt präglats av Föreningen Gotlands Fornvänners 150-årsfirande. Startskottet för jubileumsåret ägde rum på trettondagen med bokrelease av Gotländskt Arkiv som ägnades helt åt fornvännernas historia. Därefter har flertalet visningar, föreläsningar och skolprogram utgått från 150-årsfirandet. I maj, i samband med själva årsdagen, firades det under tre dagar med aktiviteter för alla våra besökare, för

personalen med tårtkalas, samt kransnedläggning vid Per Arvid Säves grav för att hedra och minnas museets grundare.

En stor händelse, där år av planering och mycket arbete ligger bakom, var invigningen av museets nya basutställning *Midgård – Gotlands vikingar*. En nyskapande utställning där berättelsen tagits fram i samråd med en gymnasieklass och där hantverk, färg och form, ramar in de unika föremålen. De fina besöksiffrorna för året kan bland annat härledas till öppningen av utställningen.

Vi producerar inte bara utställningar till oss själva utan även åt andra kulturarvsaktörer på Gotland. I juli invigdes Gotska Sandöns nya basutställning av landshövdingen, tillika museets ordförande, Charlotte Petri Gornitzka. Utställningen har Gotlands Museum producerat på uppdrag av Gotska Sandöns hembygdsförening.

Lösningar för konstmuseet

Det långsiktiga arbetet med att skapa ändamålsenliga lokaler för konstmuseet på S:t Hansgatan i Visby har intensifierats under året. Till sommaren skickades bygglovsansökan in, samtidigt som arbetet med finansiering fortgick. I december beslutade Region Gotland att gå i proprieborgen för lån upp till 64 miljoner kronor, samt ett årligt ökat bidrag om 1,5 miljoner kronor. Detta blev startskottet för att arbeta med en bredad finansiering. Ansökningar till stiftelser, fonder och myndigheter har inletts, samtidigt som kontakter med det gotländska näringslivet etableras. Under 2026 fortsätter arbetet med att säkra finansieringen samt planera för byggnationen.

Samtidigt som arbetet med långsiktiga lösningar för konstmuseet pågår, bedrivs den publika verksamheten inom området i lika hög grad som tidigare. Under året har flera utställningar visats på museet, men också på andra platser på Gotland. Däribland Bingan gemenskapar 2.0. Projektet innebar att konstnärer tillsammans med de boende i området och ungdomar skapade en stor muralmålning på den nedlagda matbutiken i området. Något som uppmärksammades både i lokal och nationell press.

Museichef Jenny Westfält.

Arbetet med förvaltningen av våra samlingar är stort och omfattande. Att tillgängliggöra samlingarna digitalt har fortsatt stått i fokus. Samlingarna finns att hitta på Digitalt Museum (77 000 besökare 2025).

Under föregående år lanserades kunskaps- och lärplattformen Utforska, där information samlas om museets samlingar, publikationer och digitala programverksamhet. Besöken till portalen ökade markant under året och vi kan notera att antalet besök ökade med 78 procent jämfört med 2024.

Skydd av kulturarv

En stor fråga för museet är beredskapsarbetet. Förutom att vi arbetar med restvärdesräddningsplaner för våra samlingar, så deltar vi i arbetet både på regional och nationell nivå. På den nationella nivån är vi läns-museernas representant i beredningsgruppen till det av regeringen instiftade *Rådet för skydd av kulturarv*.

Under 2025 har vi fortsatt att driva och delta i flera större pågående forsknings- och kunskapsuppbyggnadsprojekt. Det handlar om projektet *Forntida bilder – digitalisering och tillgängliggörande av de gotländska bildstenarna*, som genomförs tillsammans med Stockholms universitet och Riksantikvarieämbetet. Projektet avslutades med ett symposium under våren. Ett annat projekt som har fortsatt under året är *Modernismen på Gotland*, med syfte att inventera bebyggelse från den tidsperioden. Projektet sker i samverkan med Region Gotland, med stöd från Länsstyrelsen. Ett tredje större

projekt som efter sju år gick in på sitt avslutande år var *Karaktärisering av de gotländska kyrkorna*, som dokumenterat och beskrivit de 92 gotländska kyrkorna.

Det fleråriga projektet *Arvet – hållbar kulturarvsturism*, med medel från Tillväxtverket och Region Gotland, och med utgångspunkt i Gotlands besöksnäringstrategi, gick in i sitt tredje och sista år. Projektet stöttar kulturarvsaktörer på Gotland i arbetet med affärs- och platsutveckling. Ett 40-tal aktörer har deltagit och responsen har varit mycket god. I slutet av 2025 började planerna på ett fortsättningsprojekt – *Arvet 2. 0*.

Under året har projektet *Gammalsvenskbyns kulturarv i Ukraina* genomförts, i syfte att ta fram en kulturmiljöplan, bistå med akut nödhjälp samt arrangera ett sommarläger för barn från byn. Projektet har genomförts i nära samarbete med bland annat Föreningen Svenskbyborna och Beryslav City Military Administration och har möjliggjorts med hjälp av medel från Utrikesdepartementet.

Jenny Westfält
Museichef

Gotlands Museum 2025

Ägare

Föreningen Gotlands Fornvänner, ideell förening bildad 1875. 1855 medlemmar.

Styrelserepresentanter:

4 Föreningen Gotlands Fornvänner

4 Region Gotland

1 Länsstyrelsen på Gotland

Vision

Museum för alla!

Verksamhetsidé

Vi ska välkomna alla besökare – öbor såväl som gäster från när och fjärran, barn, unga och vuxna, oavsett funktionsvariation och etnisk eller kulturell bakgrund. Vårt mål är att alla som möter museet ska erbjudas äkta och levande upplevelser med möjlighet till lärande, reflektion och kreativitet.

Vår affärs- och verksamhetsidé bygger på ett gott värdskap och stor kunskap. Detta genomsyrar hela verksamheten, inte minst genom våra världsunika föremål och vår kunniga och välkomnande personal. Det betyder att Gotlands Museum i all sin verksamhet eftersträvar en balans mellan våra besökares efterfrågan, behov och upplevelser, och vårt uppdrag att bidra med kunskap och bildning. Vi erbjuder våra besökare en upplevelse som ger bildning genom att diskutera aktuella samhällsfrågor, tvärvetenskapliga perspektiv och demokratifrågor med historisk kunskap och djup.

Besöksmål

Gotlands Fornsal

Gotlands Konstmuseum

Magasin Visborg

Arkiv & bibliotek

Kulturreseptatet Norrbys

Museigården Kattlunds

Museigården Petes

Regionalt museiuppdrag

Gotlands Museum har genom kultursamverkansmodellen ett regionalt museiuppdrag i syfte att:

- regionalt tillgängliggöra sin verksamhet.
- vara en möjliggörare för Gotlands övriga aktörer.
- sörja för att verksamheten håller hög kvalitet och bidrar med konstnärlig utveckling och förnyelse.
- tillhandahålla främjande verksamhet genom huvudmannaskap för kulturutvecklare.

År 2025 motsvarar egenintäkterna 59 procent.

Egenintäkterna består entréavgifter, försäljning och uppdragsverksamhet samt gåvor och sponsring. Övrig finansiering sker genom offentliga medel, statliga och regionala, främst via kultursamverkansmodellen.

42 årsverken.

Medverkan i andra organisationer

Styrelserepresentation

BARK (byggnadsantikvarisk regional krets)
Bergmancenter
Beredningsgruppen till Rådet för Skydd av Kulturarv
Bungemuseet AB (ordförande)
Byggnadsvårdsföretagen i Sverige
Gotlands Förenade Besöksnäring AB (GFB)
Gotlands Hembygdsförbund
Gotlands Lantbruksmuseum
HANSEartWORKS
Kulturarvsrådet
Medeltidsveckan på Gotland AB
Föreningen för Roma Kungsgårds framtid
Nätverket för byggnadsvård på Gotland
Nätverket för Sveriges museer med medeltidsinriktning
Region Gotlands konstkommitté
Stiftelsen Bläse Kalkbruksmuseum
Stiftelsen Medeltidsveckan på Gotland
Stiftelsen Mårten Stenbergers stipendiefond
Stiftelsen Norrlanda Fornstuga
Stiftelsen syskonen Edvin, Marta och Erik Johanssons, Norrbys i Väte minnesfond
Stiftelsen Tyra Lundgrens Kulturfond
Stiftelsen Vike Minnesgård
Stiftelsen Vanges gårdsmuseum
Tulestiftelsen (Föreningen Gotlandståget)
Världsarvsrådet
Visby Centrum
Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond
YrkesAkademin AB:s kurser för Affärsutveckling och besöksnäring Gotland-Småland

Medlemskap (ej styrelserepresentant)

Beredningsgruppen till Rådet för skydd av kulturarv
Destination Viking
Föreningen Sveriges Hemslöjdskonsulenter
Föreningen Sveriges Landsantikvarier
Förlagsklubben
Gotland Convention Bureau (GCB)
Gotlands Botaniska förening
ICOM – International Council of Museums Sweden
ICOMOS – International Council on Monuments and Sites Sverige
Länsmuseernas Samarbetsråd
M-ARK Museiarkeologiska branschorganisationen
MUSAD – Museiadministrativa föreningen
NAMSA - Naturhistoriska museers samarbetsorganisation
Nationellt nätverk för digitalt kulturarv
Nätverket för museer med medeltidssamlingar (sammankallande)
Riksförbundet Sveriges Museer
SIMBA – Stockholms museibutikers förening
Sobona – Kommunala företagens arbetsgivarorganisation
Svenska Arkivförbundet
Svenskt Kulturarvs Medlemsförening
Sveriges Guideförbund

Målgrupper och besökare

Besöksrekord igen

Gotlands Museum var under 2025 det femtonde mest besökta museet i Sverige, med 384 014 besökare. Under sommaren var museet dessutom det fjärde mest besökta i landet. Totalt sett ökade Gotlands Museums besöksantal något jämfört med föregående år, och ökningen skedde till största delen på Gotlands Fornsal. Besöken på museigårdarna Petes och Norrbys minskade, och Kattlunds har inte varit öppen under sommaren, vilket har påverkat statistiken för museigårdarna något negativt. Antalet anläggningsbesökare på Fornsalen ökade till cirka 136 700. En av orsakerna till ökningen bedöms vara öppningen av den nya basutställningen *Midgård – Gotlands vikingar*.

De vanligaste målgrupperna för verksamheten är grupper, barnfamiljer, skolgrupper och tillresta svenska besökare. Att öka antalet unga och unga vuxna (19–25 år) är fortsatt en utmaning, och flera aktiviteter har genomförts för att möta deras intressen.

Antalet kryssningsresenärer med förbokade besök, främst stadsvandringar och visningar, uppgick till 2 220 personer, vilket motsvarar en minskning med nästan 30 procent jämfört med 2024. Minskningen beror på att flera anlop ställdes in på grund av hårt väder.

Seminarium under Almedalsveckan.

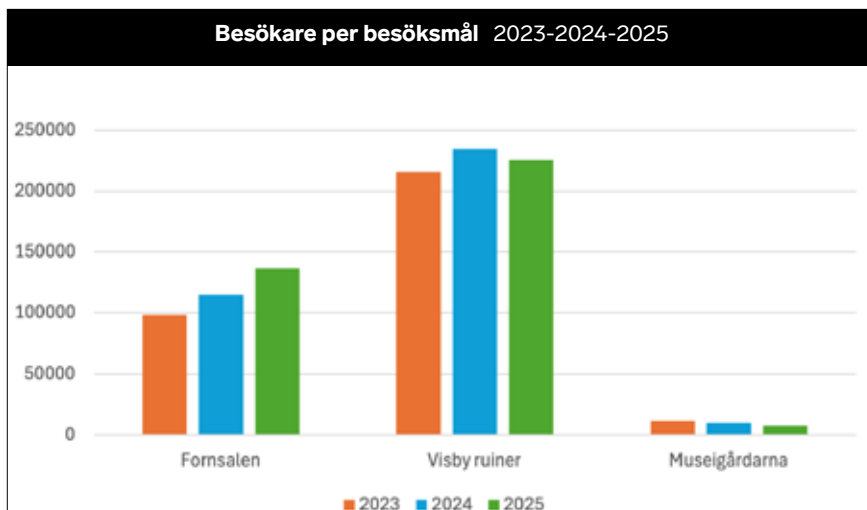
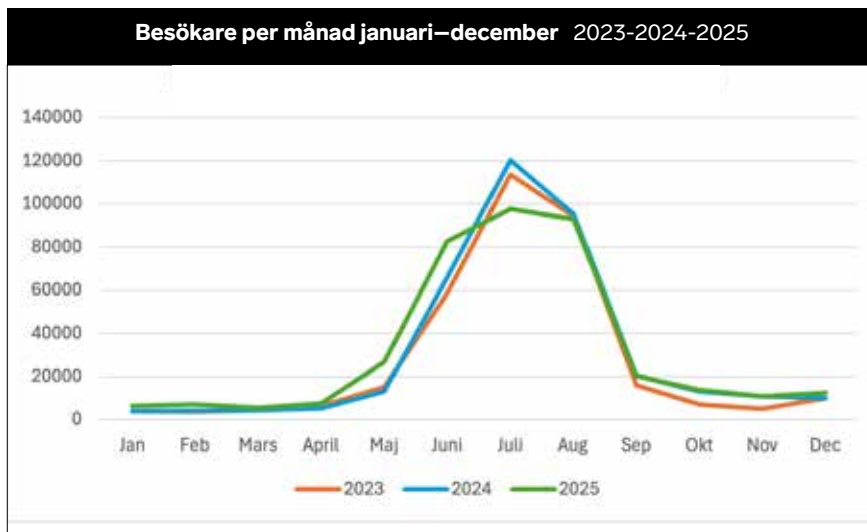
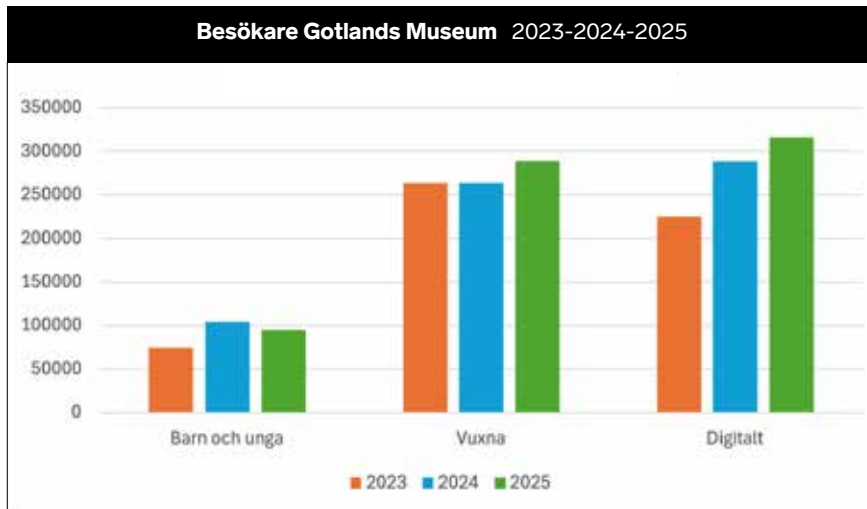
Antalet kryssningsgäster som besöker verksamheten som enskilda besökare är okänt, men bedöms utgöra en betydande andel av det totala antalet besökare under kryssningssäsongen.

Under Almedalsveckan hyrde Gotlands Museum ut konferenslokaler i Konstmuseet på S:t Hansgatan, Fornsalen och Gamla Residenset. 19 olika aktörer genomförde seminarier, möten och mingel. Trots att veckan var kortare än tidigare år hyrdes många av lokalerna ut, vilket resulterade i intäkter över budget.

Digitala besök

Under 2025 har Gotlands Museum haft ett stort digitalt genomslag både vad gäller samlingarna på digitala plattformar och på sociala medier. Plattformarna Digitalt Museum och Utforska har haft drygt 122 000 besök, vilket är en ökning med över 20 procent jämfört med 2024.

Närvaron i sociala medier har varit stark. Genom Facebook har vårt innehåll visats 2,7 miljoner gånger och med ett högt antal interaktioner. På Instagram har engagemanget varit aktivt och kontinuerligt. Vid årets slut hade museet 11 700 följare på Facebook och 5 250 följare på Instagram. Museets YouTube-kanal har haft över 58 500 visningar under året och museets app har laddats ner av 3 615 användare. Den nya webbplatsen, som lanserades våren 2025, har haft cirka 135 000 sessioner.

Samarbetspartners

Samarbete med universitet och myndigheter

Gotlands Museum har som ambition att utveckla samarbeten med universitet och högskolor. Detta sker både genom bidrag till undervisning och genom deltagande i forskningsprojekt. Museet samarbetar med Stockholms universitet och Riksantikvarieämbetet i forskningsprojektet *Forntida bilder - en digital utgåva av Gotlands bildstenar*. Det fleråriga projektet, som finansierats av Vetenskapsrådet, avslutades med ett publikt symposium under våren 2025. Målet har varit att digitalisera alla gotländska bildstenar och göra dem tillgängliga för både forskning och allmänheten. Databasen med all samlad och ny information publicerades under 2025.

Vi samarbetar även med Uppsala universitet – Campus Gotland, där studenter, främst inom arkeologi, byggnadsvård och föremålsantikvariska programmet,

Frukostmöte och mingel under Almedalsveckan.

gör praktik och skriver uppsatser baserade på museets samlingar. Vissa kursmoment förläggs vid museets fastigheter, föremålsmagasin eller i museets utställningar. Gotlands Museum har ett uppdrag från Statens fastighetsverk att vårda och tillgängliggöra Visbys medeltida ruiner för både allmänheten och grupper. Samarbetet pågår löpande under året, bland annat med översyn av vårdbehov och åtgärder. Kopplat till ruinerna finns flera samarbetspartners som bedriver verksamhet i dem, däribland Kultudralen AB, goGotland AB och S:t Hans café.

Samarbeten med museiorganisationer

Gotlands Museum ingår som ett av landets läns museer i Läns museernas samarbetsråd. Från och med 2024 presenterar museet läns museerna i beredningsgruppen för det statligt instiftade *Rådet för skydd av kulturarv*, där frågor kring beredskap för museer och kulturarv står i fokus. Tillsammans med museernas branschorganisation, Sveriges Museer, arrangerades seminarier, frukostmöten och mingel under Almedalsveckan 2025. Ett av seminarierna, *Vad kan ett svenskt museikort betyda för museerna och för museibesöken?* hölls som ett frukostmöte på Fornsalen, där museichef Jenny Westfält deltog som en av branschens representanter.

Samarbeten med museer och lokala aktörer

I det fleråriga *Karaktäriseringsprojektet* samarbetade Gotlands Museum med Visby stift, där uppgiften att karaktärisera samtliga gotländska kyrkor avslutades under hösten 2025. Under året har museet på uppdrag av Gotska Sandöns hembygdsförening producerat en ny basutställning på Sandön som invigdes av landshövdingen och museets ordförande Charlotte Petri Gornitzka i början av juli. Utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof* visas från maj 2025 på Sjöhistoriska museet i Stockholm och kommer att pågå till våren 2027.

Styrelseuppdrag

Gotlands Museum är aktiva som styrelseledamöter i ett stort antal museer och föreningar runt om på ön, alltifrån mindre museer och stiftelser till aktörer inom besöksnäringen. (se lista sid. 7).

Medlemskapet i fornvännerna

Aktiviteter för medlemmar

Året inleddes med det traditionsenliga Trettondagsfirandet på Fornsalen. De omkring 150 åhörarna fick höra museichef Jenny Westfält berätta om verksamheten innan ny tillträdde landshövdingen Charlotte Petri Gornitzka, som också är museets ordförande, höll trettondagstalet. Författaren till årsboken *Gotländskt Arkiv*, Mattias Legné, berättade om arbetet med boken i ett samtal med museets förlagsredaktör Cathrin Emdén. Årets tema var ett jubileumsnummer med anledning av att Föreningen Gotlands Fornvänner firade 150 år.

I april hölls föreningens årsmöte och som avslutning på mötet berättade arkeolog Karin Stenström om de georadarundersökningar som genomförts vid S:t Görans ruin i Visby.

Sensommarutflykten började med en bussresa till Dalhem kyrka. Sedan gick turen till Flyktingkällan i Östergarn, där gruppen fick veta mer om platsen innan en god lunch intogs på Rökeriet i Katthammarsvik. Turen avslutades på Torsburgen med en promenad i naturens tecken.

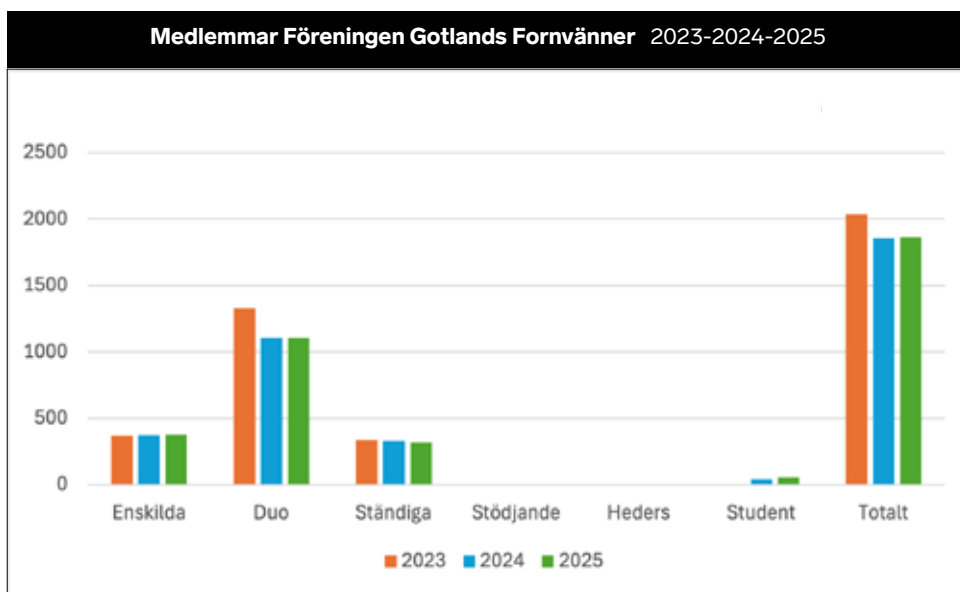
Medlemskvällen som hölls i december innehöll historia i form av quiz, föredrag om bildstensprojektet och en rundtur i Bildstenshallen.

Medlemskampanj

Under senare delen av året genomfördes en kampanj för att värva fler museimedlemmar. Något som bland annat lockar till medlemskap är familjeutställningen Skepp & Skoj, som dessutom bidrar till många återbesök under året.

Nyhetsbrev

Under det gångna året har nio ordinarie nyhetsbrev distribuerats, kompletterat med ett femtontal mindre utskick. Nyhetsbrevet bjuder på information och fördjupningar kring verksamheten, bland annat om kommande program, längre presentationer av museets anställda och månadens erbjudande från museibutiken

Hållbarhet

Hållbarhetspolicy

För att arbeta med miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet utgår arbetet från den fastställda hållbarhetspolicyn. Policyn tar delvis avstamp i de globala målen, Agenda 2030. Särskilt fokus läggs på mål 4, 5, 8, 10, 11 och 13, som vi har valt att arbeta med i museets egna strategier för perioden 2023–2026. Gotlands Museums hållbarhetspolicy knyter även an till Region Gotlands Regionala Utvecklingsstrategi 2040 (RUS).

För att främja social hållbarhet skickas en enkät ut fyra gånger per år till samtliga anställda. Den innehåller samma frågor vid varje tillfälle och fungerar som ett mätinstrument för att följa medarbetarnas fysiska och psykiska mående på arbetsplatsen. Enkäten ska vara ett komplement till de årliga utvecklingssamtalen och avstämningsmöten som fortlöper under året.

I den publika verksamheten finns hållbarhet med i de prioriteringar och beslut som tas utifrån miljöpåverkande faktorer, ekonomi och hushållning i både utställnings- och programverksamheten. Ett exempel är produktionen av utställningen *Midgård - Gotlands vikingar*, där delar av golvet från den tidigare utställningen kunde återanvändas. Målarfärgen valdes utifrån låg miljöpåverkan och merparten av montrar och glas kunde återbrukas. Utställningen planeras för att hålla i 10 år eller mer. En annan del av den publika verksamheten är museets butik, som strävar efter att ha ett hållbart och närproducerat utbud av artiklar.

Gammalsvenskbys kulturarv i Ukraina

Under året har Gotlands Museum genomfört ett årlångt projekt, finansierat av Regeringskansliet via Utrikesdepartementet. Projektet syftar till att stödja Gammalsvenskby/Zmijivka, en by med djupa historiska rötter i Sverige. Byn grundades av svenskar år 1782 och har än i dag starka band till Gotland och Sverige.

Den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina har drabbat Gammalsvenskby hårt. I detta utsatta läge har projektet haft ett viktigt uppdrag: att ge invånarna hopp om framtiden och att bidra till återuppbyggnaden av byn med omsorg om dess unika kulturarv.

Återbruk och miljövänliga material i utställningen Midgård.

FOTO: ANNA SUNDRÖM

Under 2025 genomfördes ett sommarläger på Gotland för ungdomar från Gammalsvenskby, för att få en paus från vardagen i frontzonen. Deltagarna fick uppleva Gotland och ta del av aktiviteter såsom kanotpaddling och gutniska lekar. Lägre utgjorde en betydelsefull insats för kulturellt utbyte, trygghet och social gemenskap.

Projektet har även, i nära samarbete med byns invånare, tagit fram en kulturmiljöplan med syfte att stärka framtidshoppet och bevara samt utveckla byns identitet – både för de boende och som ett framtida besöksmål. Planen omfattar byns historia, livet och bebyggelsen före Rysslands krig samt reflektioner kring vad som är viktigt för att invånarna ska kunna och vilja återvända.

Under hösten genomfördes dessutom ett par akuta nödhjälpsinsatser i samarbete med Beryslavs kommun. Inom ramen för dessa levererades bland annat en polisbil samt mediciner till byns invånare.

Affärsutveckling och finansiering

ARVET – hållbar kulturarvsturism

Museichefen deltar i arbetet med att skapa en hållbar besöksnäring för Gotland, genom sin medverkan i styrgruppen för implementering av Gotlands besöksnäringstrategi, samt som styrelseledamot i Gotlands förenade besöksnäring (GFB). Som ett resultat av besöksnäringstrategin, där kultur och natur är utpekade och prioriterade områden, driver Gotlands Museum sedan 2023 projektet *ARVET – hållbar kulturarvsturism*, finansierat av Europeiska utvecklingsfonden (Tillväxtverket) och Region Gotland.

Projektet har som mål att stärka de ideella organisationer som vårdar och visar Gotlands unika kulturmiljöer och immateriella kulturarv genom tre program inom affärsutveckling, nya krafter och platsutveckling. Projektet ska också öka besöksnäringens insikt om kulturarvets värde som besöksanledning.

ARVET skapade nya samarbeten.

Under 2025 har *ARVET - platsutveckling* genomförts, där kulturarvsaktörerna på fyra platser krokade arm med besöksnäringen. Programmet skapade nya samarbeten och stärkte platsernas identitet och attraktionskraft, som bland annat resulterade i berättarfestivalen *Burs berättar*.

Projektet har även verkat för att få besöksnäringen att upptäcka de värden som finns inom det gotländska kulturarvet. Projektet har försett Gotland.com med bilder och filmer, och bidragit till att en egen sida skapats för kulturarvets besöksmål. Insatserna gav omedelbart resultat: under sommaren 2025 intog kulturarvet en framträdande plats i Gotlands marknadsföring. ARVETS filmer med glimtar från kulturarven visades bland annat på turistbyrån och på Gotlandsfärjorna.

Sammanlagt har 83 unika personer från 67 organisationer, varav 17 företag, deltagit i *ARVET - hållbar kulturarvsturism*. Snittåldern har varit 59 år.

ARVET är på väg att avslutas och ett uppföljande projekt ARVET 2.0 med fokus på kulturarvet och platsutveckling planeras 2026.

Finansiering gällande utveckling av konstmuseet

Under året har arbetet varit intensivt med att skapa finansiering för utvecklingen av det blivande konstmuseet på S:t Hansgatan i Visby. De medel som behövs för om- och tillbyggnad uppgår till drygt 70 miljoner kronor. En tät dialog har hållits med Region Gotland gällande finansieringen. I slutet av 2025 beviljades ett utökat årligt bidrag om 1,5 miljoner kronor, samt garanti för kommunal borgen för upptagna lån gällande om- och tillbyggnaden. Parallellt söker museet finansiering från andra håll, såsom fonder, stiftelser och näringsliv – något som kommer att intensifieras under våren 2026. Vi ska även återkomma till Region Gotland om behovet av ytterligare stöd under det kommande året, för att kunna genomföra projektet.

FOTO: KARL MELANDER

John Jakobssons Stenarnas hemliga liv i utställningen Wonderland, med bild av Per Arvid Säve i bakgrunden.

WONDERLAND - Gotland Stories 2.0

Wonderland var en del av Gotlands Konstmuseums återkommande projekt *Gotland Stories*, som genom konstnärers reflekterande verk vill vidga perspektiven och flerfaldiga berättelserna om Gotland. I samband med Gotlands Museums jubileumsår 2025 bjöds konstnärer in att skapa projekt genom undersökande och interdisciplinära metoder i dialog med platsen. Till utställningen skapade de nya verk i form av måleri, teckning, fotografi, video, animation, text, formgivning och installation. Med fokus på berättande och utforskande av både yttre och inre världar rörde sig tematiken mellan tider och stämningar, det vardagliga och mystiska samt befann sig i både fantasirika och dokumentära rum. Konstnärernas undersökande tog en variation av vägar och uttryck. Camilla Fredin hade exempelvis utforskat sin personliga historia och besökt barndomsstranden i Herta på södra Gotland, medan

Kenny Bengtsson hade dokumenterat kryssningsfartygen som anländer till Visby med sina tusentals resenärer.

Som inspiration för utställningen fanns museets grundare Per Arvid Säve (1811–1887) som ägnade sitt liv åt att samla och sprida kunskap om kulturen på Gotland. Säve samlade in och dokumenterade uppgifter om öns fornminnen, språk, geografi och kultur, i både text och bild. Han var intresserad av historiska skeenden och samtidigt engagerad i nutidsfrågor och den aktuella samhällsdebatten. Säves arbete och perspektiv ligger inte långt från samtidskonstnärernas metoder att undersöka världen och tiden vi lever i. Utställningstiteln *Wonderland* anknöt till Säves och flera av konstnärernas intresse för berättande, sagor, sägner och folktro. På samma gång är titeln en lek kring de föreställningar

Konstnären Florence Montmare vid invigningen av utställningen *Synkroniciteter*.

FOTO: KARL MELANDER

och egenskaper som tillskrivs och förknippas med Gotland, som en magisk plats mellan dröm och verklighet.

Medverkande konstnärer: Kenny Bengtsson, Camilla Fredin, Elin Hägg, Madeleine Jacobsson, John Jakobsson, Jessica Lundeberg, Rossana Mercado Rojas, Per Arvid Säve (1811–1887) samt *Gotland Queer Stories* (red. Moa Candil & Annika Wassén). Curator: Angelica Blomhage.

Hjorters kapell

Gotlands Museum bjöd in till en stillsam och närvarande fotoutställning av Bruno Ehrs under sommaren. Utställningen som skildrade Hjorters kapell i Burs innehöll stora fotografier lutade mot vägg, samt 20 fotografier upphängda med strikt precision. En ljudillustration från platsen spelades upp och utställningen var den första som visades i det nyrenoverade rummet som fått namnet *Utsikten*.

Burned Twice av Noah Evenius

2025 års Westfalenstipendiat Noah Evenius visade skulpturala verk och videoverk, som delvis skapades under konstnärens vistelse på Gotland. Utställningens titel *Burned Twice* refererade till Andrej Tarkovskij och arbetet med inspelningen av hans film *Offret* 1986. Utställningen visades i samarbete mellan Gotlands Mu-

seum och Region Gotland. Regionen genomför årligen i september ett utbyte av konstnärsstipendiater med Landschaftsverband Westfalen-Lippe i Tyskland.

Synkroniciteter av Florence Montmare

Synkroniciteter var en retrospektiv utställning av den multidisciplinära konstnären, fotografen och filmaren Florence Montmare, baserad och verksam i New York och på Gotland. Utställningen var den hittills mest omfattande genomlysningen av Montmares konstnärskap och innefattade verk skapade från 1995 fram till 2025. Utställningen som presenterades i två rum bestod av poetiska fragmentariska berättelser som vävts samman i ett växelspel mellan fotografi, video, måleri, skulptur och installation. I sin praktik utforskar Montmare begrepp som synkronicitet och parallellitet, där både inre och yttre landskap blir utgångspunkter för teman som identitet, hem, tid och förgänglighet. I utställningen mötte vi en rad projekt, såsom nyproducerade videon *SYNKRONOS*. Bland verken fanns även *Scenes from an Island*, som kretsar kring landskapets och människans grundläggande villkor och samspel, *America Series*, som utforskar främlingars drömmar och förhoppningar samt *Missed Connections*, som undersökte föreställningar om tidsgeografier.

Utställningen Skogen.

Jubileumsmonter

Under jubileumsåret 2025, när Gotlands Museum firade 150 år, visades i entrén till Fornsalen en monter med all dagliga föremål från olika decennier. Senare under året kunde besökare ta del av *Tidskikaren*, ett rekvisitaföremål från SVT:s julkalender *Tidstjuven*. Föremålet skänktes till museet av produktionsbolaget Miso Film Sverige som tack för ett gott samarbete i samband med inspelningar på Fornsalen och Bungemuseet. Detta väckte stort intresse bland besökarna och bidrog till en hög besöksfrekvens i december.

Skogen

Vem eller vad vill du möta, eller inte möta i en skog? Det var den fråga som ett fyrtiotal ungdomar från Kulturskolan på Gotland och museets AfterSchoolArt, tillsammans Ung Konst Gotland, hade som utgångspunkt när de arbetade fram utställningen *Skogen*. Ungdomarna fick därefter vara delaktiga i utställningsproduktionens olika faser, från idé över produktion till curatorskap. Workshop i filmanimation och ljuddesign kompletterade utställningens olika delar. Utställningen pågår fram till våren 2026. (Se konstutvecklaren).

I DIN TID

I centrala Konstfrämjandets kansli och showroom på Swedenborgsgatan i Stockholm presenterades verk och inslag från utställningen *I DIN TID* som tidiga-

Fotograf Bruno Ehrs i det nyrenoverade rummet Utsikten.

re presenterats längs veteranjärnvägen mellan Roma och Dalhem, hösten 2024. *I DIN TID* innefattade verk av lokalt liksom internationellt baserade konstnärer som bjudits in för att undersöka vad som uppstår i mötet med veteranjärnvägen som plats och sammanhang. Konstnärerna intresserade sig bland annat för tågets och industrins historia, relationen mellan stad och land, samt aspekter av tid och nostalgi. I denna utställning i Stockholm visades främst verk av konstnären Katya Buchatska och curatorn Borys Filonenko, båda från Ukraina. Utställningen var ett samarbete mellan Gotlands Konstmuseum, Konstfrämjandet Gotland (som initierade projektet) och Föreningen Gotlandståget.

Performancefestival

Relationships var en del av HANSEartWORKS som ingår i det årligt återkommande och internationella evenemanget Hansedagarna. 2025 var Visby värd för evenemanget och Gotlands Museum/Gotland Konstmuseum fick uppdrag av Region Gotland att projektleda och curera det likaså årliga konstarrangemanget. Årets upplaga tog den immateriella formen av en performancefestival med titeln *Relationships*. Till festivalen bjöds konstnärer och scenkonstnärer in från hansastäderna att tolka relationer, en tematik som sitter logiskt samman med performance, då konstformen bygger på att möten och relationer uppstår mellan kulturutövare

FOTO: KARL MELANDER

Performancefestivalen Relationships projektled och kurerad av Gotlands Museum/Gotlands Konstmuseum.

och publik. Med performance pågåendes mitt i Visby, tillgängliggjordes konsten där människor befann sig eller bara passerade förbi. Med hjälp av konstnärer och scenkonstnärer presenterades en bredd av performativa produktioner med olika perspektiv, uttryck och temperament. I ett anslutande showroom fanns även varje konstnär eller konstnärsgrupp representerad genom en presentationstext och ett representativt objekt som tillsammans bildade en enklare utställning. Medverkande konstnärer var tyska Barbara Lorenz Höfer, Susan Donath, Simone Fezer, Peter Conrad Beyer, duon Projekt 55, grupperna Inter-be-ing, Artscenico Performing Arts, Tun&Lassen och Compagnie Lapadou, estländska Billeneeve, polska Kamila Chomicz, Ryszard Balon och svenska Emelie Ivert, Erika Coleman samt gruppen Polardjuren.

Utställning till Sjöhistoriska museet

I april monterades utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof* ned på Fornsalen efter tio månaders visningsperiod. Därefter transporterades utställningen över Östersjön och byggdes upp på Sjöhistoriska museet. Vandringsutställningen är ett projekt av Gotlands Museum i samarbete med författarna Jakob Ringbom och Lars Almgård Kruthof, Rederi AB Gotland samt Stiftelsen Voice of the Ocean, med inlån från privatpersoner, Visby domkyrka och Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM). Utställningsformgiv-

ning har Rymdkomposition varit ansvariga för och den grafiska formgivningen gjorde KNAK.

Bingan gemenskaper 2.0

Gotlands Konstmuseum var arrangör för projektet *Bingan gemenskaper* och samarbetade med ideella föreningen Bingan IF, Region Gotlands kulturenhet, Gotlandshem, Gotlands Skateboardförening och Hemsö Fastigheter. Genom projektet gavs den nedlagda affärsbyggnaden, före detta Bingebyhallen i Visby, en konstnärlig gestaltning genom en mural skissad och utförd av konstnären Rossana Mercado-Rojas i nära samarbete med boende i Bingeby. Muralen realiserades i augusti med stöd av ett team gotländska ungdomar, vilket gav projektet en lokal förankring och bidrog till kreativt skapande och delaktighet för unga. Gestaltningen hämtade sin inspiration från workshops, där boende i Bingeby hade bjudits in för att dela med sig av sina berättelser, minnen, drömmar och framtidsvisioner kopplade till platsen. Detta material integrerades i muralens visuella uttryck och gjorde konsten till ett gemensamt narrativ för området. Genom att involvera boende i den konstnärliga processen skapades ett community-projekt där konst fungerade som ett verktyg för dialog, social samhörighet och lokal stolthet samt bidra till en mer vital livsmiljö.

Gemensamt muralprojekt i Bingeby med lokal delaktighet.

FOTO: KARL MELANDER

Tidskikaren från SVT:s julkalender skänktes till Gotlands Museum.

Ny basutställning

Utställningsproduktionen av *Midgård – Gotlands vikingar*, som pågått i tre år, avslutades med öppningen den 3 maj 2025. Över 100 personer har bidragit med sin expertis på olika sätt. Målet var att skapa en utställning som tilltalar alla sinnen och erbjuder en ny och uppdaterad förståelse för vikingatiden. Utställningen har utvecklats i nära samarbete med gotländska gymnasieungdomar och genom ett tvärvetenskapligt arbetssätt ges flera perspektiv och infallsvinklar på historien. Med ett särskilt fokus på Gotland, belyser *Midgård – Gotlands vikingar* frågor om identitet, global kommunikation, kulturell interaktion och teknologisk utveckling. Utställningen ger en fördjupad och sinnlig upplevelse av Gotlands roll i den vikingatida världen. I *Midgård – Gotlands vikingar* visas världsunika föremål ur Gotlands Museums egna samlingar, kompletterade med ett fåtal inlån, bland annat från Vänersborgs museum och Statens Historiska museer. Intresset för utställningen före, under och efter produktionen har varit stort och märks inte minst genom de ökade besökssiffrorna under öppningsperioden. Produktionen utvecklades i nära samarbete med kommunikationsbyrån KNAK och formgivarna från Rymdkomposition. Musik i syd medverkade genom att skapa presentationsfilmer med vikingatida instrument i tidstypiska kläder.

Invigningen av *Midgård – Gotlands Vikingar*.

Hur luktade vikingatiden? Interaktiv station i Midgård – Gotlands vikingar.

FOTO: JOEL NILSSON

Tillfälliga utställningar

Skeletten berättar – 18 november 2023
 Pepparkaksutställning – 12 januari 2025
 Korallatlasen – 26 januari 2025
 Jubileumsmontern – Föremål från dåtid till nutid,
 3 februari – 27 november
 Infotainmentstation om havet i Skepp & skojs – 1 maj 2024 –
 Wonderland Gotland Stories 2.0 17 maj – 12 oktober
 Gammalsvenskbyn 27 juni 2024 –
 Hjorters kapell 28 juni – 17 augusti
 Viking Gold 11 juli – 21 september
 S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof – 21 april
 Burned Twice – 25 september – 26 oktober
 Skogen med Ung Konst Gotland 8 november – 12 april 2026
 Synkroniciteter – 22 november – 1 mars 2026
 Tidskikaren 1 december –

Utställningar utanför museet

I DIN TID From the Future to the Present, Stockholm:
 11 februari – 28 mars
 Ö – GJORT Almedalsbiblioteket Visby: 9 april – 12 maj
 S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof Sjöhistoriska museet,
 Stockholm: 21 maj – 31 maj 2027
 Relationships performancefestival, Visby: 6–8 juni
 Bingan gemenskapar 2.0: Muralen Visby: 15 augusti –

Basutställningar

1361 – Striden om Gotland
 Bildstenshallen
 Gotlandium – 430 miljoner år Gotland
 Medeltidens Gotland
 Midgård – Gotlands vikingar
 Skattkammaren
 Skepp & Skoj – hav och sjöfart på Gotland
 Tyra Lundgrens reliefer
 Upptäck Gotland

Vandringar och visningar

Under sommarsäsongen 2025 erbjöds två vandringar dagligen för allmänheten: *Staden bakom muren* och *Ringmur, rosor och ruiner*. Sammanlagt genomfördes 113 vandringar med 2 590 deltagare.

Under lågsäsongen har folkbildande visningar genomförts för att fördjupa publikens kunskaper och visa museets bredd. Verksamheten har rymt en stor variation av teman: exempelvis naturvandringar på Torsburgen, samt stadsvandringar i Visby med museets byggnadsantikvarier. Där har frågor om kulturarv lyfts i vandringsen Visby: *Kulturarv eller kuliss*, liksom i vandringsarna *Medeltida valv och gränder*, om *Konsten i världsarvet* och om det gröna kulturarvet. Under året har ett stort antal visningar genomförts för olika målgrupper. Särskilt utställningen *Midgård* har lockat många nyfikna besökare.

Folkbildande visning vid S:t Görans ruin 2024.

Kvällsöppet

Sedan 2023 har museet haft kvällsöppet en gång i månaden med fri entré under lågsäsongen för att ge fler möjlighet att besöka verksamheten. Satsningen har fortsatt under året, och kvällarna har bjudit på program i form av föreläsningar, visningar och quiz.

Ficklampa på museet

Den populära aktiviteten *Ficklampa på museet* hade 13 utsålda föreställningar under höstlovet. Konceptet, som kombinerar utbildning och underhållning (edutainment), leds av en guide som tar gruppen genom det nedsläckta museet och delar med sig av både sägner och fakta.

Årets tema kretsade kring paret Per Arvid Säve och Anna Lovisa Säve. Per Arvid Säve, som grundade Gotlands Fornvänner, fick stolt visa upp sitt museum och sitt livsverk. Besökarna fick möta karaktärer från det förflutna, såsom Per Spillings, Estrid på torget och broder Konrad från S:ta Katarina.

I år ändrades konceptet något, och en mindre läskig variant för den yngre målgruppen lades till i utbudet. Ytterligare en nyhet för året var *När museet slocknar* för vuxna, där visningen kombinerades med middag hos Café Amalia. Programmet har även testats på konferensgrupper och kommer att vidareutvecklas under det kommande året.

Föreningen Gotlands Fornvänner 150 år

Per Arvid Säve, museets grundare, och hans fru Anna Lovisa Säve har varit huvudpersonerna i programverksamheten under firandet av museets 150-årsjubileum. De har dykt upp såväl i skolprogram som på sociala medier. Årsdagen firades i maj med kalas under tre dagar för olika målgrupper. Dessutom har föreläsningar och visningar genomförts med anledning av jubileet.

Konstnärssamtal

I anslutning till konstutställningarna arrangerades publika samtal med de medverkande konstnärerna. Samtalen tog sin utgångspunkt i utställningarnas tematik som ofta berör angelägna frågor i vår samtid, konstnärliga praktiker och arbetsprocesser. Konstnärerna fick även bjuda in en gäst utanför konstfältet för att skapa en tvärvetenskaplig dialog.

Möjliggörande av ungas skapande

AfterSchoolArt är en åretruntverksamhet och kreativ mötesplats som ger barn och unga möjlighet till konstnärligt skapande efter skoltid. Här får deltagarna utforska olika konstnärliga tekniker och delta i samtal om konst och aktuella utställningar. Verksamheten kompletteras ibland med inspirerande workshops ledda av yrkesverksamma konstnärer.

AfterSchoolArt ger unga möjlighet till skapande.

Medeltidsveckan

I årets program ingick ett uppskattat föreläsningssprogram med aktuell forskning, där bland annat nya rön om händelserna 1361 presenterades. En gammal favorit kom tillbaka i form av en riddarskola, där barnen fick lära sig olika ridderliga aktiviteter och kunskaper, där de slutligen dubbades till riddare.

Körkonserter

I slutet av året fylldes Bildstenshallen med sång när Allmänna sången satte upp föreställningen *Volund*. Det blev en succé med fem utsålda föreställningar och totalt 600 besökare. Lagom till jul gästade Visby Vokalensemble Bildstenshallen och gav fyra stämningsfulla konserter med cirka 250 besökare.

Paret Säve: huvudpersoner under fornvännernas 150-årsfirande.

Skolprogram

Nya skolprogram 2025

Inför läsåret 25/26 togs ett nytt utbud fram med program för förskola till gymnasiet. Utbudet spreds via mejl och på hemsidan, samt genom utskick av ett tryckt program till samtliga skolor och förskolor.

Världsarvsvandring

Med årets tema, *Världsarvet – eller människorna som blev vi*, låg fokus på 1700–1900-talets samhällsutveckling. Konceptet förändrades en aning genom att vandringarna erbjöds inom ordinarie skolprogram under hela läsåret. Det föll väl ut, då grupperna fördelades jämnare och skolorna fick större möjlighet att boka under en längre tidsperiod.

Som komplement till vandringen genomfördes en kreativ aktivitet där en mall av ett trappgavelhus skickades ut till förskolor och skolor. Husen färgglades och ställdes ut som en fin utställning. Aktiviteten marknadsfördes med hjälp av elever från anpassad gymnasieskola. Världsarvsvandringarna och den ovan nämnda aktiviteten genomfördes i samarbete med Världsarvskontoret på Region Gotland samt Länsstyrelsen Gotland.

Fenomenalt samarbete

I samarbete med Fenomenalen Science Center genomfördes en digital sändning från förskola till årskurs 3. Under sändningen funderade paret Säve över varför rullskridskorna fungerade dåligt, samtidigt som Fenomenalens pedagoger undersökte problemet med hjälp av olika experiment. Eleverna deltog på distans via ett digitalt mötesrum och fick en handledning med uppgifter att göra efter att ha sett sändningen. Detta var ett nytt sätt att nå skolorna, och arbetssättet kommer att vidareutvecklas.

Skolprogram med anpassad skola.

Trappgavelhus färglagda av öns skolor.

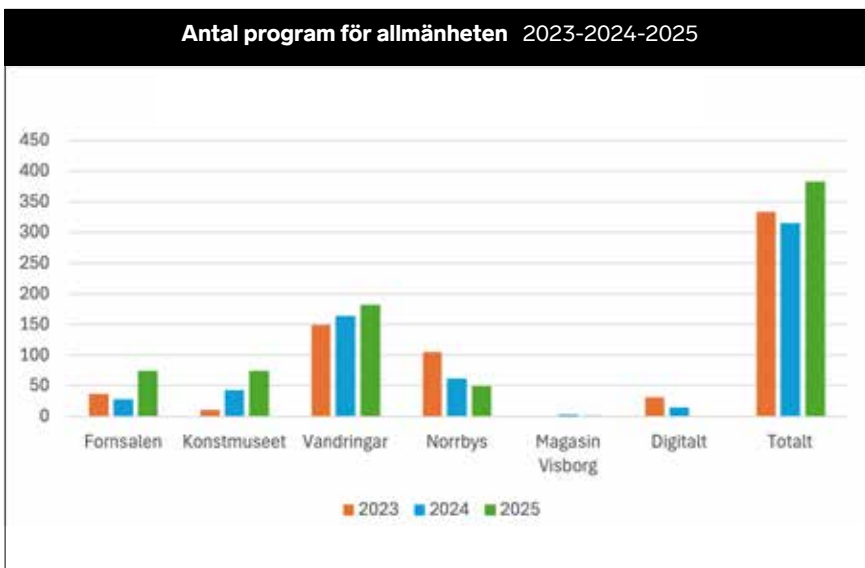
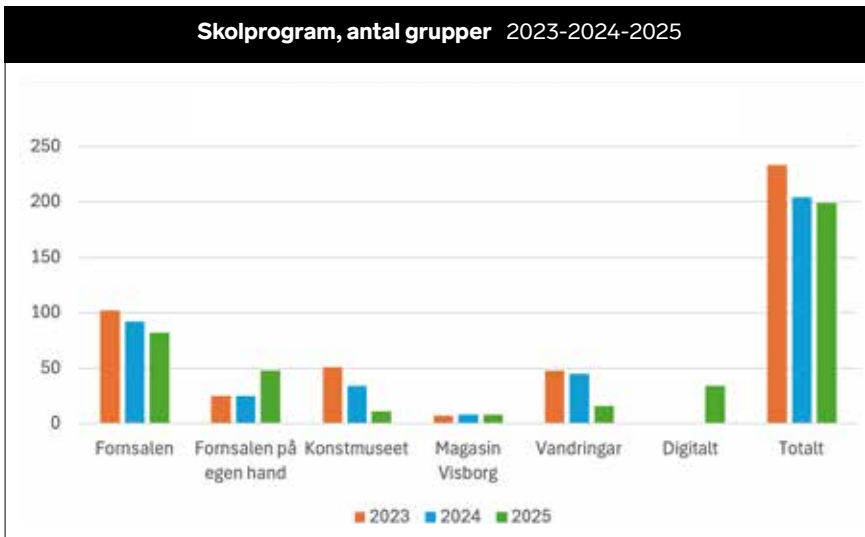
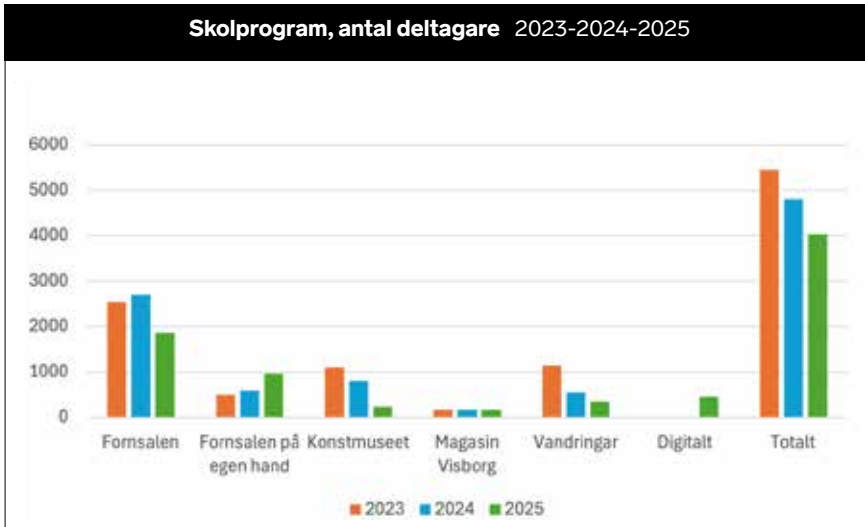
Folkbildning och lärande

Med folkbildningen i fokus har arbetet riktats mot nya målgrupper och samarbeten, vilket har gjort det möjligt att testa olika koncept.

Tillsammans med Uppsala universitet har ett samarbete inletts med lärarutbildningen för att presentera museet som en läresurs för lärarstudenterna. Målet är att lärarstudenter på Campus Gotland ska se det som en självklarhet att använda museet i undervisningen.

Under året har ett nytt koncept testats tillsammans med anpassad skola och vuxenutbildningen (Lärvux). Pedagoger från museet träffade elever en gång i månaden under hösten för att fördjupa sig i den gotländska historien utifrån läroplanen.

Ett pågående samarbete med Folkuniversitetet, kallat Nedslag i historien, gör det möjligt för museet att erbjuda guidningar både på landsbygden och i Visby. Genom samarbetet når museet en intresserad allmänhet.

Samlingar, arkiv och bibliotek

Samlingsförvaltning och museiverksamhet

Världens första globala museum för stulna kulturföremål lanserades i september av Unesco. Museet är virtuellt och samlar 3D-modeller av stulna och försvunna kulturföremål från över 40 länder. Sverige har bidragit med sex föremål, valda av Riksantikvarieämbetet i nära samarbete med Svenska Unescorådet, polisens nationella operativa avdelning (NOA) och Myndighetsnätverket mot illegal handel.

Ett av de sex föremålen är Havorringen, den unika halsringen i guld från 100-talet e.Kr, som stals från Gotlands Museum 1986. Det globala museet är unikt eftersom målet är att det en dag ska bli tomt, i takt med att föremål förhoppningsvis återfinns och återförs till sina ursprungsländer. I december 2025 meddelades att Havorringen var det näst mest besökta föremålet i museet.

FOTO: ANNA SUNDSTRÖM

Föremålsmonter i utställningen Midgård.

Beredskap

Beredskapsarbetet har tagit mycket tid i anspråk även under 2025. Gotlands Museum representerar Länsmuseumerna i beredningsgruppen till det av regeringen instiftade *Rådet för skydd av kulturarv*. Rådet har i uppdrag att bidra till en effektiv beredskapsplanering för skydd av samlingar av kulturarv samt kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och miljöer i Sverige.

Rådet ska, med stöd av beredningsgruppen, identifiera och prioritera behovet av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarvet i Sverige. Arbetet har varit intensivt, med möten flera gånger i månaden. Sedan september har gruppen träffats fysiskt i Stockholm för hela arbetsdagar varannan månad. Under året har även en handlingsplan tagits fram.

I december anordnades en konferens i Stockholm tillsammans med Länsmuseumernas samarbetsråd och Riksantikvarieämbetet: *Mötesplats för kulturarvets försvar – tillsammans blir vi starkare*. Till konferensen bjöds museichefer och medarbetare som arbetar med beredskap vid landets 24 läns museer.

Under året påbörjades en beredskaps- och restvärdesräddningsplan för Magasin Visborg. En del i detta arbete har inneburit att ta fram prioriteringslistor för de magasinerade föremålen och hur dessa föremål ska skyddas i en katastrofsituation. I samarbete med Länsstyrelsen utvecklas även en plan för undanförelse av föremål vid händelse av höjd beredskap.

Beredskapsarbetet har fått ringar på vattnet och har lett till ökat fokus på informationssäkerhet, förebyggande konservering och inventering. Gotlands Museum har varit pilot för Riksantikvarieämbetets inventering av resurser för ökad informationssäkerhet på museer samt för Kultur-IT:s utveckling av en beredskapsmodul till samlingsdatabasen Primus.

Samlingsförvaltning

Arbetet med basutställningen *Midgård – Gotlands vikingar* har inneburit mycket föremålshandling och samlingsförvaltning. Samtliga föremål i utställningen har monterats av museets personal, vilket har inneburit ett omfattande föremålstekniskt arbete. Utställningen har även medfört insatser i form av dokumentation

Länsmuseernas träff om beredskap.

Hallkrucifixet packas upp och återförs till utställningen Midgård.

och konservering. Nedmontering och flytt av utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof* innebar föremålshandling och transport. Antikvarier säkerställde föremålens transport och installation till Sjöhistoriska museet i Stockholm och medverkade vid uppbyggnaden på plats i början av maj.

Tillsammans med Länsstyrelsen på Gotland har arbetet under året bedrivits för att hitta en väg framåt i uppordningen av det omfattande arkeologiska materialet från Ajvide i Eksta socken.

Uppsala universitet Campus Gotland och Riksantikvarieämbetet har deltagit i samtalen. Genom medel från Länsstyrelsen på Gotland har en pilotstudie av uppordning av materialet påbörjats, vilken ska redovisas i början av 2026. Förhoppningen är att pilotstudien ska ligga till grund för en resursberäkning av en total uppordning.

Historiska Museet i Stockholm påbörjade tillsammans med Gotlands Museums antikvarier en inventering av Spillingsskatten, utställd i Skattkammaren, för att be-

döma dess kondition. Inventeringen pågick under en vecka i mars och kommer fortsätta under 2026.

En del av Skattkammarens silverföremål inlånade av Statens Historiska Museer identifierades under 2024 med konserveringsbehov. Dessa har nu konserverats av Acta Konserveringscentrum AB i Stockholm. Klimatet i Skattkammaren måste förbättras innan föremålen kan återföras till Gotlands Museum.

Arbetet med att förbättra klimatförhållandena för föremålssamlingarna har fortsatt, och ett helt nytt ventilationssystem har installerats på Magasin Visborg av hyresvärden. Detta har i hög grad påverkat den ordinarie verksamheten, och som en följd har få publika aktiviteter kunnat genomföras i magasinet.

Flera undervisningstillfällen har, som tidigare år, genomförts med studenter som läser på antikvarie- eller arkeologiprogrammen på Uppsala universitet Campus Gotland, både på Magasin Visborg och i arkivet.

Axel Eliassons flygbild över Visby.

Minutställningar med museiföremål

Kontinuerliga insatser har gjorts för att visa fler föremål ur samlingarna publikt. En del av arbetet har varit att kurera minutställningar i montrar i receptionen och museibutiken. Dessa utställningar knyter ofta an till aktuella händelser och evenemang på museet i stort – exempelvis boksläpp eller större utställningar. Eftersom året var ett jubileumsår visades ett urval av föremål från de 150 åren av samlande. Föremålen visade den bredd som Gotlands Museums samlingar innehåller. I arkivet har minutställningar visats med arkivhandlingar på olika teman samt nyförvärvad grafik.

Digitalisering och förmedling av samlingarna

Arbetet fortsätter med produktion av innehåll till museets kunskapsbank *Utforska*, (utforska.gotlandsmuseum.se), bland annat genom artiklar om föremål och bebyggelse. Portalen noterade en ökning av antalet besök med 78 procent jämfört med 2024. Insatser pågår kontinuerligt med att öka tillgängligheten till och sökbarheten i samlingsdatabasen, som finns tillgänglig på Digitalt Museum (samlingarna.gotlandsmuseum.se). Där kan man söka i föremålssamlingen, konstsamlingen, naturaliesamlingarna, samt delar av de fotografiska och arkeologiska samlingarna. 2025 påbörjades ett arbete med att tillgängliggöra fornvännernas fastigheter. Nu kan dessa fastigheter ses på Digitalt Museum. Under året hade Gotlands Museum 77 000 besökare på Digitalt Museum. En helt ny samling publicerades på Digitalt Museum: Axel Eliassons flygbilder, som visar Gotland på 1920- och 1930-talen. Av denna fotosamling skapades årets julkalender på sociala medier, som

även under 2025 blev mycket populär och engagerade många i kommentarsfälten. På sociala medier fortsatte även "Veckans föremål från samlingarna", där det lyfts både enskilda föremål ur museets rika samlingar och digitala utställningar.

Bildstenar i utställningen Midgård – Gotlands vikingar.

AI-projekt

Under året sjösattes museets allra första AI-projekt, som gick ut på att med hjälp av AI och crowdsourcing transkribera och öka tillgängligheten till museets grundare Per Arvid Säves korrespondens. Erfarenheter har samlats kring hur AI kan användas i framtida arbeten. Även under 2026 kommer ett AI-projekt att utföras – då med fokus på hur tillgänglighetsarbetet med de fotografiska samlingarna kan effektiviseras.

Till konstmuseets samlingar inköptes några verk från utställningen *Ö-GJORT*, som visades på Fornsalen under året. Verken i utställningen är skapade av konstnärer och konsthantverkare på ön i ett samarbete med lokala hantverkare. De två verk som köptes in var en vas av Adrian Bursell och en väv av Caroline Fleur-Martini.

Naturdatabas

Genom externa medel från SLU Artdatabanken möjliggjordes fotografering av delar av natursamlingarna, vilket är en förutsättning för digitalt tillgängliggörande. En förbättring av metadatan genomfördes samtidigt genom kontroll av databasposterna.

Förvärv

Under 2025 inkom 17 förvärvsärenden, varav fem avslogs. Bland det insamlade finns ett standar från Gotlands Körförbund, som användes av föreningen vid en resa 1930. Även konstmuseets samling har kompletterats med bland annat en samling teckningar av Tyra Lundgren samt verk av Oscar Högberg och Stig Olson. Ytterligare material har mottagits från de arkeologiska undersökningarna vid Ajvide i Eksta.

Utlån av föremål

Flera gånger per år lånas osteologiskt material ut till Uppsala universitet Campus Gotland, där studenterna använder det i sina praktiska moment i undervisningen.

Till den stora vandringsutställningen *A Viking Life* lånades vikingatida smycken, verktyg och silver ut. Utställningen har internationell betydelse och fokuserar på vikingen som individ, från barn till vuxen. Utställningen visades till och med januari 2025 på Museo Centro Gaiás i Santiago de Compostela. I maj gick den vidare till Museo del Mar de Galicia i Vigo, där den visades till och med september.

Till Röhsska museet i Göteborg lånades elva vikingatida sländtrissor ut till utställningen *Morus*. Syftet med utställningen var att öka intresset och förståelsen för serikultur (framställning av silke) hos en bredare allmänhet.

Flera föremål har lånats ut till Visby domkyrkoförsamling under året. Ett urval av dessa har varit utställda i kyrkorummet i samband med firandet av kyrkans 800-årsjubileum. Textilier ur Gotlands Museums samlingar har kunnat beskådas i domkyrkans textilmagasin på temavisningar om dop, bröllop och begravningar.

Även i år har arkeologiska föremål och naturalier lånats ut till hembygdsföreningarna på Gotska Sandön, i Mästerby och på Fårö.

Forskning och kunskapsuppbyggnad

Gräv där du står

Under året startade en intern seminarieserie, *Gräv där du står*, Gotlands Museums nya kunskapsseminarium. Möjlighet har givits för kollegiet att vid ett par tillfällen per år lyssna till kollegor och utbyta kunskap om nya rön och forskning. Vid årets första träff gavs en introduktion till vikingatiden med anledning av den nya basutställningen om vikingatiden på Gotland. Dessutom presenterades AI-projektet *Per AI Säve*.

Nätverksträff

Nätverket för museer med medeltidssamlingar hade sin årliga träff i Visby, där Gotlands Museum var värd. Träffen som var mycket uppskattad innehöll stadsvandring i Visby med en ingående visning av Visby domkyrka, visning av museet och utställningen *Midgård – Gotlands vikingar*, samtal, middagar och en buss-tur på södra Gotland. Under bussaturen besöktes bland annat Kattlunds museigård, Sundre Kastal, ett gravfält vid Hoburgen samt Sundre kyrka. Nätverkets nästa träff hålls i Sigtuna i april 2026.

Visning i domkyrkan för medeltidsnätverket.

Livesänd release

Det omfattande och långvariga projektet om Gotlands bildstenar avslutades under året. Projektet leddes av Stockholms universitet med målet att dokumentera de gotländska bildstenarna genom fotogrammetri, och databasen som tagits fram publicerades med en release i april. Releasen livesändes från Bildstenschallen på Gotlands Museum och flera deltagare i projektet föreläste. Livesändningen gjordes i samarbete med Riksantikvarieämbetet.

Metallkartering i Väte och Viklau

Under april månad genomförde Gotlands Museum en metallkartering vid Tune i Väte och Viklau socknar. Syftet var att ta reda på mer om platsen och de myter som säger att Tune var en offerplats. Undersökningen gjordes tillsammans med Sveriges metallsökarförening (SMF) och forskaren Martin Rundkvist. Idag kan vi med största sannolikhet säga att platsen hyst en gård under lång tid, där offer förvisso kan ha gjorts, men de föremål som hittats kommer inte från en offerplats. Arbetet kommer att fortgå under 2026.

Gemensamt fältprojekt med Sveriges metallsökarförening.

FOTO: KARIN STENSTRÖM

Karaktärisering av de gotländska kyrkorna

Under 2025 har projektet *Karaktärisering av de gotländska kyrkorna* avslutats. Projektet har pågått i sju år och Gotlands 92 medeltida kyrkor samt Visborgskyrkan har dokumenterats. Projektet har genomförts på uppdrag av Visby stift.

Den gotländska modernismen

Under året har arbetet med att kartlägga, inventera och kulturhistoriskt värdera Gotlands allmännyttiga bebyggelse avslutats. Samtliga fastigheter som idag utgör det allmännyttiga beståndet och som uppförts någon gång mellan 1930–1975 har ingått. Arbetet har finansierats av länsstyrelsens kulturmiljöbidrag som ett kunskapsuppbyggande projekt. Projektet har också inkluderat tillgängliggörande i form av visningar. Resultatet har delats med Region Gotland och utgör ett av underlagen i arbetet med att uppdatera kulturmiljöplanen i enlighet med den nya plan- och bygglagen, som trädde i kraft i december 2024.

Projektet har också inneburit en uppstart av ett samverkansprojekt finansierat av energimyndigheten. Tillsammans med Uppsala universitet, Region Gotland och Gotlandshem ska metoder för varsam energieffektivisering av flerbostadshus uppförda under 1930–1975 undersökas. Projektet startades upp under hösten och pågår till 2028.

Framtidens odlade mångfald

Gotlands Museum har deltagit i forskningsprojektet *För framtidens odlade mångfald: nytänkande för långsiktigt bevarande av kulturväxter och deras historia på Gotland*, som drivs av SLU och Nationella genbanken med finansiering från Jordbruksverket. Målet är att undersöka hur representationen av olika växtslag och olika geografiska områden i genbanker och klonarkiv kan förbättras. Projektet pågår till början 2027 och fokuserar på ett geografiskt avgränsat område där Gotland valts ut. Ytterligare aktörer som ingår i projektet är Länsstyrelsen Gotlands län, Nationella genbanken för vegetativt förökade trädgårdsväxter, NordGen och Riksantikvarieämbetet.

Georadarundersökning vid Solberga kloster

Under året beviljades Gotlands Museum medel av Länsstyrelsen på Gotland för att genomföra en georadarundersökning av området för Solberga nunnekloster. Tidigare har platsen fått mycket uppmärksamhet för de massgravar som finns efter slaget 1361 som ligger intill klosterkyrkan. Gotlands Museum vill lägga mer fokus på nunnornas liv och georadarundersökningen utfördes för att få mer kunskap om själva klostrets utformning. Vid undersökningen framträdde nya detaljer kring både klosterbyggnaderna och kyrkan.

För att studera det osteologiska materialet från Koparsvik kom även Madeleine Lamer, doktorand från University of British Columbia, Kanada. Hennes frågeställningarna behandlar slaveriet under vikingatiden,

Museets byggnadsantikvarier kartlägger den modernistiska epoken i gotländsk bebyggelse. Bild från Bingebyområdet.

vilka hon besvarar med hjälp av skelett-och isotopanalyser. Genom analyser av kroppsbyggnad och typer av skador kan man dra slutsatser om livet som slav under vikingatiden.

Analys och forskarbesök

Vi har i vanlig ordning haft flera forskarbesök. Bland annat från Csete Katona som erhöll Bernadotte Fellowship Award för studier i Uppsala. Csete Katona kommer från Ungern och undersöker kontakterna mellan stäppfolken och vikingatidens nordbor.

Ett annat samarbete som har inletts är med Dr. Irene Garcia Losquino, som vi tidigare samarbetat med kring en utställning om vikingatiden i Galicien. Utställningen nominerades dessutom till utmärkelsen *Best History Exhibition 2025* av National Geographic. Det fortsatta samarbetet består av ett projekt som involverar forskare från Sverige, Polen och Skottland och som behandlar hälsa och vård under vikingatiden.

För att studera det osteologiska materialet från Koparsvik har Madeleine Lamer, doktorand vid University of British Columbia i Kanada, vistats hos oss under stora delar av året. Hennes frågeställningar behandlar slaveriet under vikingatiden vilka hon besvarar med hjälp av skelett-och isotopanalyser. Madeleine Lamer analyserar kroppsbyggnad samt förekomsten av olika typer av skador hos individerna i syfte att undersöka om materialet kan ge indikationer på hur livet som slav kan ha gestaltat sig under vikingatiden.

Analys av benmaterialet har utförts i samarbete med Arne Lundberg, överläkare i ortopedi, samt med läkarna vid röntgenavdelningen vid Visby lasarett. Det osteologiska materialet har röntgats för att identifiera behandlade skador, naturliga förändringar samt för att jämföra resultaten med de osteologiska analyserna.

Yunyun Yang, har analyserat bärnsten ur våra samlingar under sin tid som gästkollega vid Riksantikvarieämbetet. Analyserna är ett led i att öka förståelsen för hur Sildenvägen har fungerat när det gäller import och export.

Fotodokumentation av runristningar i de gotländska kyrkorna har genomförts i samarbete med fotograf Mike Fergusson. Projektet, som kallas Runor, genomförs på uppdrag av Riksantikvarieämbetet, som även är finansierat. Projektet fortsätter under 2026.

Ett internationellt seminarium om händelserna på Gotland 1361, där fynden från massgravarna vid korsbetningen stod i centrum, genomfördes i november av Uppsala universitet Campus Gotland. Seminariet avslutades med en heldag på Gotlands Museum med internationella föreläsare och experter.

Uppdragsverksamhet

Uppdragsarkeologi

Under året har museets arkeologer utfört ett flertal uppdrag av varierande karaktär, främst schaktningsövervakningar men även arkeologiska kontroller och en förundersökning. Uppdragen har främst rört Visby innerstad, även om ett fåtal utförts på den gotländska landsbygden.

Visby

De uppdrag som berört Visby har framför allt skett i samband med ledningsdragningar för el, vatten och fjärrvärme. Året inleddes med två schaktningsövervakningar i anslutning till två av Visbys stadsportar: utanför Österport framkom delar av en mur som sannolikt hört samman med porten och utanför Söderport påträffades resterna av en medeltida stenvalvsbro. Under våren dokumenterades även i landshövdingens trädgård en del av Visby ringmur, som inte längre är synlig ovan mark. På en fastighet i kvarteret Laboratorn i

Visby innerstad utfördes omfattande renoveringar, varvid det framkom flera murverk av olika ålder och en möjlig källarnedgång.

Landsbygden

Även på Gotlands landsbygd utfördes arkeologiska schaktningsövervakningar i samband med ledningsdragningar. De berörda socknarna var Vallstena, Sanda och Eskelhem. När en ny grusgång skulle anläggas vid Lye kyrkogård övervakade museets arkeologer arbetet. Årets enda förundersökning utfördes på Tofta skjutfält, där området kring en stenhusgrund från äldre järnåldern undersöktes.

Byggnadsantikvarisk verksamhet

Under året har museets byggnadsantikvarier bedrivit en bred uppdragsverksamhet som omfattat både större kunskapsuppbyggande projekt, arbeten med det egna fastighetsbeståndet och uppdrag åt privatpersoner.

Gotlands Museums arkeolog övervakar schaktningsarbete vid Söderport där resterna från en medeltida stenvalvsbro påträffades.

Därutöver har vårdprogram för ruinerna tagits fram på uppdrag av Statens fastighetsverk (SFV).

Visbys ruiner

Under 2025 avslutades arbetet med att upprätta ett gemensamt vårdprogram för Visbys kyrkoruiner på uppdrag av Statens fastighetsverk. Arbetet har pågått under ett och ett halvt år och har resulterat i ett efterlängtat kunskapsunderlag för den fortsatta förvaltningen.

Tillsammans med SFV:s fastighetsförvaltning har arbetet med att ta fram långsiktiga underhållsplaner, tydliga rollfördelningar och sammanställa åtgärdsbehov aktualiserats och inletts. Under året har även löpande vård- och underhållsåtgärder genomförts vid Visbys kyrkoruiner.

Ramavtal

Under 2025 har Gotlands Museum tecknat ett ramavtal som underkonsult till AFRY avseende uppdrag för Fortifikationsverket. Avtalet innebär att Gotlands Museum bistår i ärenden som rör Fortifikationsverkets fastigheter, genom bland annat antikvarisk medverkan

och kontroll, antikvarisk rådgivning samt byggnadsantikvariska utredningar och dokumentationer.

Basutställning på Gotska Sandön

På uppdrag av Gotska Sandöns Hembygdsförening har Gotlands Museum producerat en ny basutställning för Gotska Sandöns museum. Utställningen berättar om öns kulturhistoria och natur med hjälp av originalföremål, ny teknik och berättelser om människorna som levt och verkat på ön. Utställningen öppnades i juli 2025.

Region Gotlands konstsamling

Gotlands Museum har på uppdrag från Region Gotland ansvar för att vårda, hantera och tillgängliggöra Region Gotlands konstsamling, som består av 5 800 verk. Under året har nya riktlinjer för hantering av offentlig konst, som en del av gestaltad livsmiljö, färdigställts och godkänts av regionstyrelsen. 33 konstverk, inköpta under året, har registrerats, varav fyra enligt 1%-regeln, det vill säga byggnadsanslutna konstverk.

Vårdprogram för Visbys kyrkoruiner avslutades.

Konstverket "Fyriveis" av Erik Rören och Signe Johannessen.

Gamla skolan på Gotska Sandön. Utställningen öppnades sommaren 2025.

Ett av dessa verk består i sin tur av sex reliefer och tre skulpturer, tillhörande det nya äldreboendet i Klintehamn. I övrigt har konstverk hanterats, inventerats och placerats, till exempel på äldreboendet Stuxgården i Fårösund och onkologavdelningen på Visby lasarett. Konstverk vårdas på flera sätt. Bland annat har en väggmålning på lasarettet restaurerats, och ett antal konstverk har ramats om för att kunna användas på nytt vid placering.

Konsten har tillgängliggjorts genom placeringar, föreläsningar och konstvisningar, bland annat med en konstvisning i Rådhuset, på Visby lasarett och genom stadsvandringar. Information om de mest tillgängliga konstverken, både inomhus och utomhus, finns på hemsidan för Konst och Form på Gotland, där även månadens offentliga konstverk presenteras.

Två professionella kulturskapare har, via en utlysning av Konst och Form på Gotland, tilldelats uppdraget att kurera och tolka verk ur konstsamlingen inom projektet *Din blick för konst*. Projektet syftar till att synliggöra konsten i Region Gotlands ägo. Uppdragstagarna valde konst ur konstdepån och ombads att skriva en text i dialog med verket/verken, samt att göra en

kortare muntlig presentation inför publik. Syftet var att skapa nya tolkningar och samtal kring den konst vi äger gemensamt samt att inspirera till fortsatt skapande. Projektet fortsätter med nya uppdragstagare under 2026. Ett nytt projekt inom området kultur och hälsa har påbörjats under året. Gotlands Museum projektleder arbetet, där två filmer med konst från samlingen produceras som ett bidrag till en stimulerande och läkande vårdmiljö. Filmerna kommer att visas på cirka 300 monitorer vid Visby lasarett, i väntrum, patientrum och övriga utrymmen.

Gotlands Hembygdsförbund

Gotlands Museum har på uppdrag av Gotlands Hembygdsförbund utfört administrativa tjänster som samordnare för styrelsen, nyhetsbrev och annan information till medlemsföreningarna.

Fastigheter och museigårdar

Ändamålsenliga lokaler för konstmuseet

Fram till november 2019 bedrevs den publika konstmuseiverksamheten i lokalerna på S:t Hansgatan i Visby. Verksamheten tvingades stänga på grund av ett undermåligt inomhusklimat som inte var lämpligt för den konst som visades.

Sedan dess har en förstudie och program genomförts, där kostnadsberäkningar för renovering och anpassning av den befintliga byggnaden, tillbyggnad samt utveckling av gårdsmiljöerna har ingått.

Från hösten 2024 och under första halvan av 2025 har en projektering av byggnaden genomförts, som resulterade i att en bygglovsansökan skickades in i juni. För detta arbete har företaget Projektform anlåtats. Under hösten har vi varit i dialog med Region Gotland gällande bygglovsansökan, där några kompletteringar har skickats in. Ett positivt bygglov beviljades i februari 2026.

Parallellt med bygglovsprocessen har vi arbetat med finansieringslösningar för om- och tillbyggnaden av konstmuseet. I april skickades ett äskande till Region Gotland gällande ökat årligt driftstöd samt garanti för kommunal borgen för upptagna lån gällande om- och tillbyggnad. I december 2025 fattade Region Gotland beslut om ett ökat driftstöd i ett första steg samt gav ett positivt besked om borgensåtagande. Gotlands Museum ska återkomma till regionen under 2026 med en komplettering av äskandet, där även annan finansiering redovisas.

Tillgängliggörande av konstmuseibygnaden

Gotlands Museum vill bidra till ett aktivt konstliv på Gotland. Eftersom vi har sett ett stort behov av utställningslokaler valde vi att tillgängliggöra lokalerna i konstmuseibygnaden på S:t Hansgatan för andra konst- och kulturaktörer under perioden april till oktober.

Visionsbild av tillbyggnaden mot Mellangatan, framtagen under projekteringen av Sweco.

FOTO: HELENA DVEBERG

Gravfältet Trullhalsar i Anga har röjts på växtlighet och sly av museets personal.

Konst- och kulturaktörer som lånat lokalerna under 2025:

- GRASS, Uppsala universitet, Campus Gotland
- Öppna Ateljéer Gotland, gruppställning
- Fotolinjen och textillinjen, Gotland Folkhögskola, elevutställningar
- Aira Lee, konstnär
- Emelie Ivert och Erika Coleman
- Textil Gotland, gruppställning
- Roxy Konst, gruppställning
- KRO Gotland, gruppställning

Fornvännernas fastigheter

Den stora praktiska insatsen under 2025 bestod av restaurering och konservering av de två medeltida gårdsportalerna på fastigheterna Gothem Kaupungs och Hejnum Riddare. Restaureringen utfördes av Byggnadshyttan Kalk & Bygg AB och finansierades med hjälp av kulturmiljöbidrag från Länsstyrelsen i Gotlands län. Därutöver har mindre underhållsinsatser på byggnaderna inom Gotlands Fornvänners fastigheter utförts löpande.

Under hösten har nya rutiner för röjning av växtlighet och sly på fornvännernas fastigheter aktualiserats. Arbetet har i huvudsak fokuserats till Petes museigård, samt fornlämningarna Trullhalsar i Anga, Bringes ruin i Norrlanda och Fardume hus i Fardume.

Året har även inneburit planering och projektering inför 2026 års insatser med fokus på exteriör restaurering av mangårdsbyggnaderna vid Petes museigård.

Kulturreseptatet Norrbys i Väte

Under året har arbetet fortsatt med den utökade markanvändningen i kulturreseptatet. På uppdrag av länsstyrelsen har ett skogsområde stängslats för att det ska kunna betas, en viktig del av traditionell skogsskötsel. En internutbildning i att sätta trodertun har genomförts på sträckan mellan gården och kvarnen, och nya informationsskyltar har satts upp.

En stor yta bakom kvarnen odlades med spånadslin, och årets spannmålsskörd tröskades i samarbete med lantbruksmuseet i Havdhem, i deras stationära trösk. På grund av låga vattennivåer i dammen kunde ing-

Tröskning av årets spannmålsskörd vid Kulturreseptatet Norrbys i Väte.

en publik vårmalning genomförs. Istället maldes rågen under hösten tillsammans med representanter från sockenföreningen, veterantraktorföreningen och lantbruksmuseet.

Sommarens öppethållande under juni, juli och augusti genomfördes med sedvanlig djurhållning, skötsel och underhåll av kulturreseptatet, försäljning i kaféet och guidade turer av bostadshuset.

På Norrbys museigård anordnades i slutet av juli familjeaktiviteten *Vattenlevande kryp* vid dammen, och *Äppel- och pärondagarna* genomfördes i september med bland annat sortbestämning, fruktutställning och guidningar i äppelklonarkivet. Med bland utställarna fanns också föreningen Sesam, med information om de kultursorter av bland annat bönor och potatis som odlas på Norrbys. *Vattenlevande kryp* lockade ett tiotal vuxna och barn som hade vägen förbi museigården, och *Äppel- och pärondagarna* lockade ett hundratal personer under en och samma helg.

Skörd av bönor vid Kulturreseptatet Norrbys.

Utgivning och publicering

Drömmar och verklighet

Tillsammans med Region Gotlands litteraturutvecklare och Biblioteken på Gotland skapades bokprojektet *Drömmar och verklighet – Berättelser från en ö*. Projektet inbjöd ungdomar i åldern 13–20 år att skriva texter om sin vardag på Gotland. Releasen på Almedalsbiblioteket i mars blev välbesökt.

Rauksafari

I maj släpptes barnboken *Rauksafari*, skriven av Helen Rundgren och illustrerad av Jessika Berglund. Boken handlar om safaridjuren Nosen, Zebra och Giraff som kommer till Gotland och ger sig ut på en spännande rauksafari runt ön. Releasen hölls på Gråbo bibliotek och innehöll experiment, lekar, högläsning samt tillverkning av egna knappar för barnen, vilket uppskattades mycket.

Gotlands Bokmessa

Gotlands bokmessa blev 2025 en del av den nystartade Gotlands Litteraturfestival i oktober. Fornsalens Förlag representerades av eddy.se, vilka också distribuerar Gotlands Museums böcker.

En bok till en utställning

Årets upplaga av Gotländskt Arkiv fick namnet *Midgård – vikingarnas tid* och kopplas till Gotlands Museums nya basutställning om vendel- och vikingatid. Boken är en fördjupning av utställningens teman och vissa föremål, men kan även läsas som en självständig

produkt, oberoende av om man har besökt utställningen. Inledningen författades av Neil Price, expert på vikingatiden, och boken innehåller texter av flera, mycket meriterade författare och forskare. Bilderna i boken är tagna av Karl Melander och Anna Sundström.

Lansering av boken Rauk-safari.

Releasefest för antologin "Drömmar och verklighet - Berättelser från en ö".

Årets Gotländskt Arkiv.

Kommunikation, marknadsföring och varumärke

Ny hemsida

Under våren 2025 lanserades en ny, modern och tillgänglig webbplats. Den tidigare webbplatsen hade med åren blivit både föråldrad och svårnavigerad, vilket tydliggjorde behovet av en mer inspirerande och levande digital plattform som speglar museets verksamhet och gör det lättare för besökare att upptäcka vårt breda utbud av program, tjänster och upplevelser.

Arbetet med den nya webbplatsen genomfördes i nära samarbete med Hamréns webbyrå i Norrköping. En tvärfunktionell projektgrupp med representanter från samtliga avdelningar på museet bildades, och redan under hösten 2024 påbörjades ett grundligt förarbete. Genom workshops växte webbplatsens struktur, innehåll och grafiska uttryck successivt fram. Texter och bildmaterial sågs över, uppdaterades och anpassades för det nya digitala formatet, och projektet följdes kontinuerligt upp genom regelbundna avstämningar mellan museet och webbyrån.

Resultatet är en användarvänlig och visuellt sammanhållen webbplats med ett nytt digitalt färgspråk, inspirerat av varma, naturliga och historiska toner. Det grafiska uttrycket är både modernt och tillgängligt och stärker Gotlands Museums identitet som en levande och relevant kulturinstitution. Webbplatsen rymmer också en tydligare och mer säljande presentation av museets affärsdrivande verksamheter, såsom lokaluthyrning, konferenser, butik och uppdragsverksamhet, vilket bidrar till ökad synlighet och tillgänglighet.

Medarbetarna i fokus med nya personalfoton

I samband med lanseringen av den nya webbplatsen genomfördes under hösten en personalfotografering. Museets medarbetare porträtterades i svartvitt, ofta i sina egna arbetsmiljöer, vilket skapar ett personligt och autentiskt uttryck. För våra besökare innebär detta en möjlighet att möta människorna bakom verksamheten och få en tydligare bild av den kompetens som präglar museets arbete. Genom att lyfta fram medarbetarna synliggörs också bredden i verksamheten och det gemensamma arbete som ligger bakom museets uppdrag.

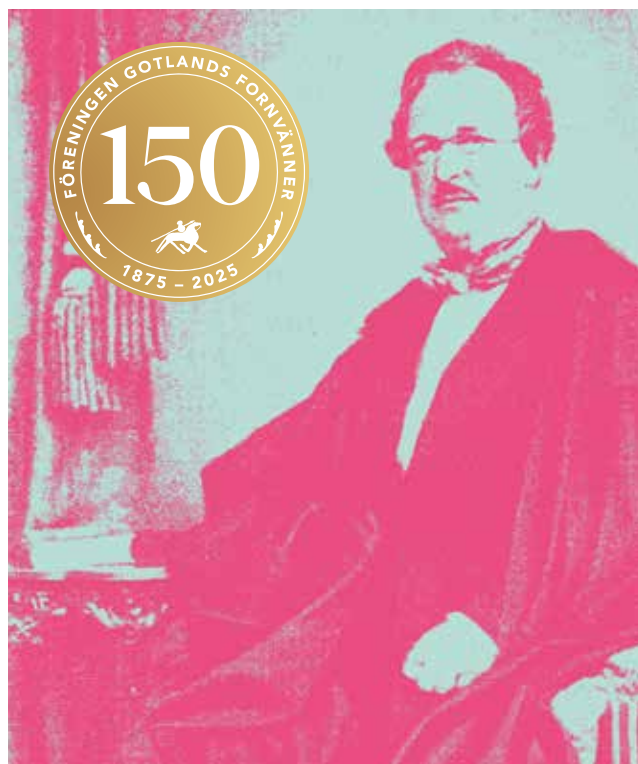
Nya bilder för marknadsföring

Bildmaterial spelar en avgörande roll i museets kommunikation och marknadsföring. Inför 2026 genomfördes därför en riktad fotosatsning för att skapa nytt och aktuellt bildmaterial. Med barn och familjer som en av museets prioriterade målgrupper samlades en grupp statister bestående av far- och morföräldrar, föräldrar samt barn i olika åldrar.

Fotograf Joel Nilsson anlätades och under en förmiddag fotograferades miljöer och möten i flera av Fornsalens utställningar. Resultatet blev ett levande och inkluderande bildmaterial som kommer att användas på hemsidan, i sociala medier, trycksaker, annonser och övriga grafiska sammanhang.

Kommunikation med jubileumsåret i fokus

Det händelserika året 2025 på Gotlands Museum har fått stor uppmärksamhet genom olika kommunikationskanaler, från pressmeddelanden och nyhetsbrev till museets nya hemsida och externa webbplatser.

Marknadsföringen av fornvännernas jubileum pågick hela året.

En fotosatsning genomfördes för museets kommunikation.

Arbetet med att kommunicera Föreningen Gotlands Fornvänners 150-årsjubileum har pågått under hela året, med start i trettondagsfirandet och fortsatt med utställningen *Wonderland* samt flera andra uppmärksammade aktiviteter.

Under året har flera stora konstprojekt lyfts genom filmer, pressmeddelanden och inlägg, däribland medskaparprojektet *Bingan gemenskaper*, som fick stor uppmärksamhet inte bara på Gotland utan även i riksmidia, samt utställningen *Synkroniciteter* av Florence Montmare och den mäktiga performancefestivalen *Relationships* i anslutning till Hansedagarna 2025

Inblick i museets verksamhet

I samband med arbetet med basutställningen *Midgård – Gotlands vikingar* har kommunikationen fokuserat på processen bakom kulisserna, där både gymnasieelever som medverkat i utformningen och den personal som under flera år ansvarat för planering och uppbyggnad uppmärksammats.

Verksamheten på museet är både bred och inspirerande, med många intressanta teman att lyfta. Varje fredag presenteras föremål ur museets samlingar, och året avslutades med en mycket populär och lagom klurig julkalender i form av en frågesport med fantastiska flygbilder över Gotland från 1920- och 1930-talen.

Kommentarsfälten fylldes av engagerade reaktioner och bidrog även till ett ökat antal följare. Vi har även fått följa med naturantikvarien på upptäcktsfärd i Gotlands naturmiljöer och ett samarbete med anpassad skola har inletts under hösten 2025, där eleverna inom undervisningen producerar filmer med utgångspunkt i aktiviteter på museet.

Från fältprojekt till tidskikare

Arkeologi väcker extra stort intresse vilket märkts när vi lyft utgrävningarna i anslutning till Söderport i Visby samt georadarundersökningen vid Solberga kloster och Korsbetningen i Visby. Vi har även dokumenterat samarbetet som Gotlands Museum gjorde med Sveriges Metallsökarförening i form av en film under ett gemensamt fältprojekt vid de historiskt intressanta Tunegårdarna i Väte.

Avdelningen för byggnadsvård har under våren 2025 startat serien Månadens byggnadsdetalj, och responsen i kommentarsfältet har varit stor, med många uppskattande ord om den delade kunskapen. Julkalendern *Tidstjuven* blev en riktig höjdpunkt i slutet av året, då delar av inspelningen gjordes på Gotlands Museum. Den tidskikare som förekom i serien donerades till museet och visades i Fornsalens entré, vilket skapade stort intresse både i press och på sociala medier. Inläggen delades flitigt och många besökare kom enbart för att se kikaren på plats.

Besök och butik

Beökaren i fokus

Museet arbetar kontinuerligt med att utveckla miljön för en god gästupplevelse, då receptionen och butiken är det första som möter besökarna och sätter tonen för hela besöket. Receptionen och butiken håller öppet från klockan 08:00 på vardagar, för att både ta emot tidiga besök och vara tillgängliga för butikskunder. Gotlands Museums butikssortiment ska spegla både det som visas i museets utställningar och ett gotländskt historiskt perspektiv.

Under året har varor relaterade till den nya basutställningen *Midgård – Gotlands vikingar* tagits fram och valts ut. Det finns ett tydligt intresse bland besökare att förvärva historiskt relaterade varor som ett minne av besöket.

I samarbete med Gotland Garbage togs ett hängsmycke fram i form av ett solhjul. Smycket är producerat av återvunnen plast och finns i två storlekar och ett flertal färger. En miniatyrcopy i butiken redogör dessutom för processen av framtagandet av smycket.

Gruppbokningen ökar

Under 2025 ökade Gotlands Museums gruppbokningar med 21 procent. Visningar av Fornsalen har inte varit lika populära sedan 2018, och även stadsvandringarna närmar sig nu samma nivåer som före pandemin. Efterfrågan har varit stor och gästerna mycket nöjda, vilket framgår av de undersökningar som genomförts bland dem som bokat visning, stadsvandring eller konferenslokal. Genomsnittsbetyget är 4,8 av 5 möjliga. Frågorna har bland annat rört guidning, bemötande, bokning och information före bokning. 93 procent av gästerna bokar via mejl, och 63 procent hittar information om utbudet på museets hemsida.

Jämfört med 2024 har gruppbokningarna stigit:

- Visningar: 37 %
- Stadsvandringar: 32 %
- Konferenslokaler: 12 %

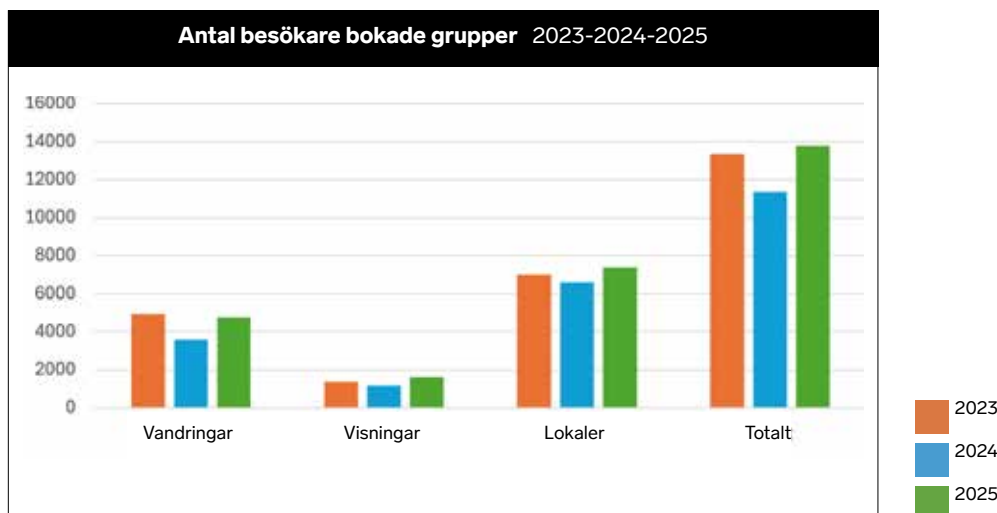
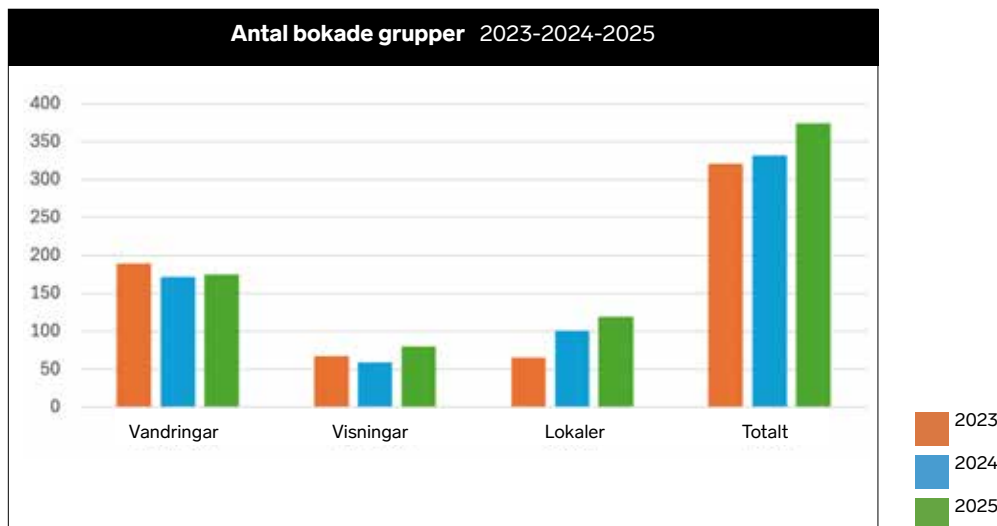

Receptionen och museibutiken är det första som möter besökarna.

Bokning, konferens och lokaluthyrning

Almedalsveckan

Antalet bokade lokaler under Almedalsveckan ökade återigen. Museet kunde erbjuda fler lokaler, både i Fornsalen, Gamla Residenset och Konstmuseet, och många grupper återkommer år efter år. Gården vid Residenset var uthyrd hela veckan, vilket inte har inträffat på många år, och de uppsatta målen har uppfyllts både besöksmässigt och ekonomiskt. Tisdagen den 24 juni arrangerade Sveriges Museer och Svensk Scenkonst, tillsammans med Gotlands Museum, ett välbesökt mingel i Bildstenshallen.

Utvecklarverksamhet

Kulturutvecklarnas uppdrag

Gotlands Museum är huvudman för tre av nio kulturutvecklarområden på uppdrag av Region Gotland: konst, kulturarv samt slöjd-och form. Kulturutvecklarens uppdrag är att främja kulturen inom respektive område.

Utvecklaren har en strategisk och nätverkande roll och är en samtalspart kring idéer, frågor och behov. Utvecklarna initierar till exempel seminarier, mötesplatser, utbildningar och projekt.

FOTO: KARL MELANDER

Motorintresserad ungdom bjöds in till en workshop.

Utställningen Skogen som är skapad av gotländska ungdomar.

Konstutvecklare

Ung Konst Gotland – Skogen

Det finns en stor grupp barn och unga med konstnärligt intresse som riskerar att hamna utanför kamratgrupper i samma ålder. Utställningsprojektet *Skogen* var därför inte enbart inriktat på konstnärliga uttryck, utan hade också som mål att stärka barn och ungdomars intresse, självkänsla och sociala gemenskap. Konstpedagogikens utmaning var att engagera deltagande ungdomar i projektet på ett sätt som väcker skaparlusten och minskar rädslan för att misslyckas.

Skogen var ett samarbetsprojekt mellan Gotlands Konstmuseum och Kulturskolan Gotland, initierat av konstutvecklaren. Projektet utgick från frågan: *Vem eller vad vill du möta – eller inte möta – i en skog?* I utställningen kan besökaren upptäcka många saker, allt från spindlar och monster till vänliga väsen och festliga inslag.

Projektet påbörjades tidigt under 2025, och pågår som utställning fram till och med första kvartalet 2026. Deltagande ungdomar från Kulturskolan Gotland och barn från museets AfterSchoolArt bildade tillsammans Ung Konst Gotland och medverkade i alla delar av projektet: från idé och konstnärligt arbete till rumsgestaltning, curatorskap, pressvisning samt workshops som skapade film och ljuddesign för utställningen.

EPA-design

Ett av målen i Gotlands kulturplan är att nå nya målgrupper. Med erfarenhet av att motorintresserad ungdom inte söker sig särskilt ofta till museer, men själva odlar en egen kultur med bland annat intresse för (fordons)design, är Epa-ungdomar en intressant målgrupp att etablera kontakt med. Inom projektet *EPA-design* bjöds alla ungdomar med motorintresse in till en workshop om design och fick sedan under två dagar skapa dekaler för sina fordon tillsammans med designern Edwin Holm från designbyrån KNAK. Fordonen med sina nya utsmyckningar fotograferas av en professionell fotograf i början av 2026. Fotografierna blir en del av en utställning på Gotlands Museum under våren 2026. I projektet ingår även att ungdomarna är delaktiga i utställningsgestaltningen och förhoppningen är att skapa möten mellan ungdomarna från Ung Konst Gotland och Epa-ungdomarna.

Konst vid återvinningscentralen i Visby

Redan under 2024 bidrog ett projekt tillsammans med ungdomar till konstnärliga utsmyckningar vid återvinningscentralerna i Hemse, Klintehamn och Visby.

Under 2025 fortsatte projektet *Konst vid återvinningscentraler* med att bjuda in konstnärer att skapa konstverk av material från återvinningscentralen för ÅVC Visby, samt att erbjuda workshops för besökare. Utvalda konstnärer blev Kristina Frank, Knut Stahle och Siri Iversen Eire. Vernissage och workshop lockade ett 40-tal besökare, främst barnfamiljer. Konstutvecklaren genomförde projektet i samverkan med Resurscentrum Konst & Form på Gotland och teknikförvaltningen.

Olika kulturella uttryck

Verksamheten som konstutvecklaren bedriver består av många olika moment. Vissa återkommer varje år, medan andra är kopplade till Region Gotlands kulturplan eller till aktuella behov inom konstfältet. Återkommande inslag är foldern *Konst & Form på Gotland*, som marknadsför öns konstevenemang både digitalt och i tryckt format. Även utställningen med Region Gotlands Westfalenstipendiat visas varje år.

Fem nätverksmöten genomfördes, samt enskilda möten med konstnärer. Inom utvecklarorganisationen arbetas kontinuerligt med projekt som inkluderar olika kulturella uttryck. Med medel för kulturutveckling kunde exempelvis ett antal ungdomar arvoderas för att bidra till muralmålningen av Bingebyhallen i projektet Bingan gemenskapar. Ytterligare ett gemensamt utvecklarprojekt var en informationsdag om kulturen på Gotland för alla SFI-elever.

Återbruk.

Kulturarvsutvecklare

Främjande av Gotlands kulturarv

Kulturarvsutvecklaren arbetar främjande och strategiskt för att tillgängliggöra det gotländska kulturarvet, främst genom att skapa samverkan mellan aktörer, vara lots till experter inom olika områden, samt fånga upp frågor där det finns behov av kompetenshöjning och utvecklingsprojekt. En viktig del av arbetet är att samordna och stödja öns hembygdsföreningar, lokala museer och andra aktörer inom kulturarv och kulturmiljö, samt samverka med olika instanser inom Region Gotland, landsbygdsutveckling och besöksnäring.

Under 2025 har sju nyhetsbrev distribuerats till gotländska kulturarvsaktörer. Utvecklaren har haft ett nära samarbete med projektet *Arvet-hållbar kulturarvsturism* och varit delaktig i arbetet med att utveckla berättarfestivalen *Burs berättar*.

I samarbete med Gotlands hembygdsförbund och Gotlands bygdegårdsdistrikt har en utbildning om säkerhet och underhåll av föreningsgårdar arrangerats.

Kulturarvsutvecklaren är sekreterare i Region Gotlands kulturarvs nätverk, där informationsutbyte mellan de regionala aktörerna inom kulturarvsområdet

sker. Nätverket har mötts två gånger under året. Utvecklaren har även deltagit i nätverket Gotlands militärhistoriska museer, samt i nationella nätverk som till exempel Kulturarvsdagarna i Stockholm som arrangeras av föreningen Svenskt Kulturarv.

Nobelgröt och Gotlandslimpa

I mars arrangerades två aktiviteter på temat kulturspannmål. Först höll forskaren Karin Gerhardt en föreläsning om brödets historia på Hantverkshuset i Burgsvik, följt av en bakworkshop med Matilda Svahn på Langska huset i Visby. Aktiviteterna riktade sig till alla med intresse för bröd och bakning som kulturarv, både yrkesbagare och privatpersoner som bakar efter gamla recept. Resultatet blev en spännande blandning av deltagare med olika erfarenheter och givande samtal om hur kulturarvet kan bevaras genom odling av kulturspannmål och bakning.

Utställningen Lang på Langska huset

Under vintern stöttade kulturarvsutvecklaren Langska föreningen i arbetet med att ta fram en utställning om Langska husets historia: *Tobias Lang och textiltryck*. Utställningen invigdes den 11 april.

Hembygd Öst i Visby

I oktober var Gotlands Museum och Gotlands hembygdsförbund värdar för en träff med nätverket Hembygd Öst. Representanter från sju hembygdsförbund kom till Visby för att utbyta erfarenheter kring bland annat föreningsutveckling och besöksnäringssprojekt. Ett studiebesök gjordes även på Klintens brandstation där besökarna fick ta del av såväl platsens som brandskyddets historia.

Jubileumsaktiviteter

2025 har varit ett riktigt jubileumsår för kulturarvet på Gotland. Förutom att Gotlands Museum firade 150 år, fyllde Gotlands läns hemslöjdsförbund 100 år, Visby firade 25 år som världsarv och det var 50 år sedan en skolklass hittade en stor silverskatt vid Stavgard i Burs. Kulturarvsutvecklaren har samverkat med Gotlands Museum, Hemslöjdsförbundet och Stavgard kring folkbildande jubileumsaktiviteter. Aktiviteterna på Stavgard var särskilt riktade till barn med bland annat workshops i forntida keramik.

Hembygd Öst besökte gamla brandstationen.

Utställningen Tobias Lang och textiltryck invigdes i april på Langska huset i Visby.

Aktiviteter på temat kulturspannmål.

Gutamålssatsning

Under året har kulturarvsutvecklaren stöttat Gotlandsmusiken i arbetet med att lansera en musikal på gutamål för skolorna på Gotland. Musikalen skildrar livet på en gård för länge sedan, och manuset har skrivits av två lärare vid Garda skola. Det har visat sig att skolorna är intresserade, men upplever en utmaning eftersom många lärare inte själva behärskar gutamål. Som ett pilotprojekt har därför fyra skolor erbjudits besök av en sångcoach som håller workshops i att sjunga på gutamål. Detta blev så lyckat att idén om ett större projekt föddes. Gotlandsmusiken jobbar nu med en ansökan till ett projekt där alla skolor ska erbjudas workshops i att sjunga på gutamål. Satsningen sker i samverkan med Gutamålsgillet.

Slöjd- och formutvecklare

Hantverket

Slöjd- och formutvecklarna har fortsatt att stötta verksamheten i skaparlokalen Hantverket på Kulturum i Visby, som sedan hösten 2021 drivs av Studieförbundet Vuxenskolan i samarbete med Gotlands läns hemslöjdsförbund och Textil Gotland. Under 2025 har en särskild satsning gjorts på aktiviteter för barn och unga. Workshops i polymerlera och papper, samt textiltryck och re-make har lockat ett femtiotal deltagare från 9–25 år.

Nya slöjdnoder för barn och unga

Under året har slöjd- och formutvecklarnas ambition varit att samarbeta med både etablerade och nya noder, för att fler barn och unga ska få möjlighet att utöva slöjd och form i sitt närområde. Initiativ för samverkan har tagits för att tillsammans med Gotlands läns hemslöjdsförbund, Kulturföreningen Norra Gotland-KUNO, Hantverkshuset i Burgsvik, SPACE ateljéer, Hantverket, öns fritidsgårdar samt fria professionella. Bland annat blev resultatet några mycket välbesökta höstlovsaktiviteter på SPACE ateljéer, att slöjd ingått i ungdomsaktiviteter på Hantverkshuset i Burgsvik under hösten, samt ett samarbete med regionens nystartade ungdomsverksamhet Navet om workshops på temat Spelslöjd.

Utvecklarna har också samverkat med Gotlandshem i deras satsning *Mötesplats sommar i Bingeby*. Under fyra sommarveckor erbjöds aktiviteter för barn och unga, bland annat slöjdworkshops.

SPOK och Ö-GJORT

Plattformen SPOK (www.s-p-o-k.se) främjar lokal produktion och hållbar design genom att koppla samman kreatörer och tillverkare. Utvecklarna för slöjd och form har under 2025 fortsatt att driva SPOK Gotland på uppdrag av Region Gotland.

Under 2024 genomförde SPOK Gotland projektet Ö-GJORT, med syfte att främja branschöverskridande samarbeten, innovation och kreativ utveckling inom form- och designområdet. Fem team av formgivare och tillverkare parades ihop för att gemensamt utveckla en idé. Resultatet blev material- och tillverkningsprototyper och färdiga produkter som presenterades i en vandringsutställning. I april 2025 visades en modifierad version av utställningen på Almedalsbiblioteket.

100 år med hemslöjden på Gotland

Under 2025 fyllde Gotlands läns hemslöjdsförbund 100 år vilket uppmärksammades med en vandringsutställning som turnerat på öns bibliotek. Under december visades utställningen på resurscentrum Konst och Form tillsammans med ytterligare två slöjduitställningar. Samtidigt arrangerades ett rikt program med föreläsningar och workshops. Utvecklarna medverkade till programmet genom att arrangera ett samtal om 100 år av hemslöjd, kvinnohistoria och flit på Gotland med Erika Åberg och Eva Sjöstrand. Samtalet inkluderade föreningshistoria om både hemslöjden och Fruntimmerssamfundet, personporträtt, demonstrationer av sticknålar, kardor och skyttlar i rörelse samt reflektioner över vad detta arv betyder för oss idag.

Interimstöd under året

Under årets sista kvartal har Slöjd- och formutvecklar-tjänsten delvis varit vakant. För att genomföra de planerade aktiviteterna 2025 har tjänster köpts in av frilansande utövare inom fältet. Dessutom har Tillväxt Gotland fått uppdraget att driva SPOK Gotland (Samtida Produktion och Konsumtion) som en interimslösning.

Workshop för unga hantverkare.

Stickakademin.

Stickakademin.

Organisation

Styrelse

Av Länsstyrelsen utsedda

Landshövding Charlotte Petri Gornitzka, ordförande
Jesper Andersson, suppleant

Av föreningen utsedda

Oskar Lindehejd, vice ordförande
Pär Bergqvist, ledamot
Petter Rimfors, skattmästare
Hanna Wiman, ledamot
Tove Sjögren, suppleant
Helena Wangefelt Ström, suppleant

Av Region Gotland utsedda

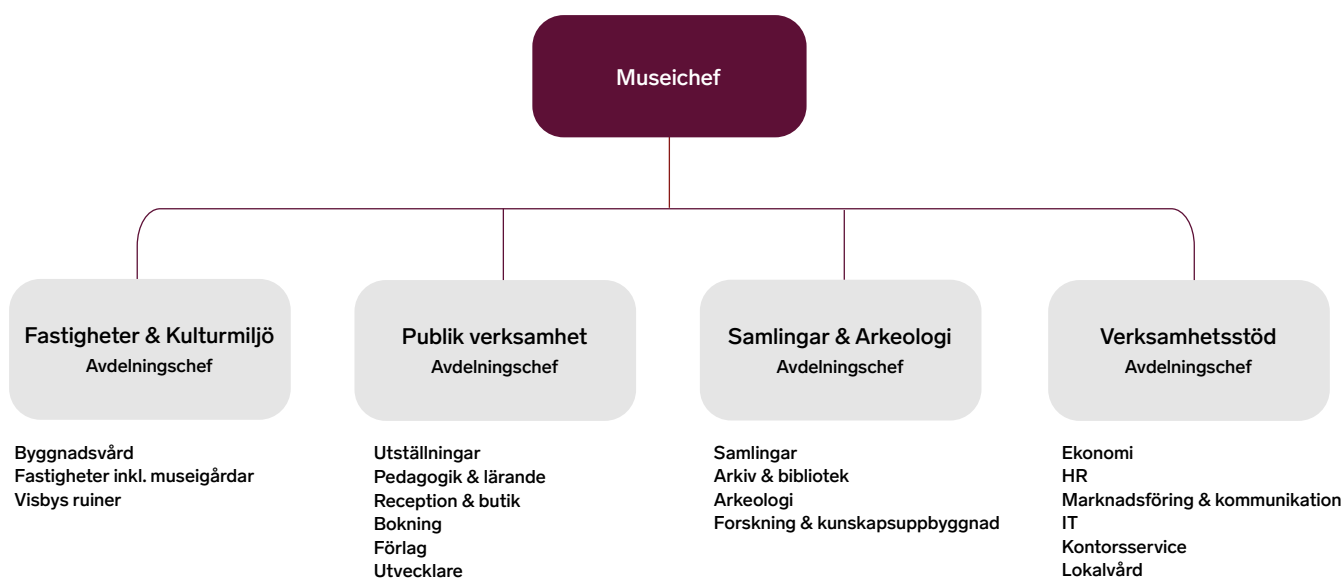
Ann-Christin Wallin, ledamot
Charlotte Andersson, ledamot
Inger Harlevi, ledamot
Karin Gardell, ledamot
Eva Gahnström, suppleant
Kristiina Hansson, suppleant

Representanter från museet

Jenny Westfält, landsantikvarie/museichef,
Johanna Martell, ekonomi- och personalchef
Per Widerström, personalrepresentant
Annelie Adolfsson, personalrepresentant suppleant

Ledningsgrupp

Jenny Westfält landsantikvarie/museichef
Johanna Martell, avdelningschef Verksamhetsstöd
Johanna Pietikäinen Kidvall, avdelningschef Samlingar & Arkeologi
Magdalena Hultström, avdelningschef Fastigheter & Kulturmiljö
Stefan Johansson, avdelningschef Publik verksamhet

Personal

Alla på museet fortsätter att arbeta utifrån den värdegrund som antogs 2022, och som genomsyrar det dagliga arbetet.

Organisation och kompetensutveckling

Sedan januari 2025 består museet av fyra avdelningar, efter en planerad organisationsförändring. I samband med denna organisationsförändring så rekryterades och tillsattes det en ny avdelningschef för den nya avdelningen Fastigheter & Kulturmiljö.

Enligt planering tillsattes även en HR-administratör i januari.

I december gick vår tidigare fastighetschef i pension efter nästan 40 års anställning. Under året slutade även museets utställningsproducent.

Under året har alla medarbetare fått möjlighet att kompetensutvecklas inom AI genom en digital utbildning samt genom workshops på arbetsplatsen där syftet var att stärka den generella kunskapen inom AI.

Inför kommande år planerar museet att fortsätta kompetensutveckla medarbetarna genom workshops och utbildningar gällande affärsmässighet, självledarskap och social hållbarhet.

Vi fortsätter att ta emot personer för arbetsträning samt praktikanter från akademin, liksom praoelever från grundskolan. För oss är det viktigt att kunna bidra till kompetensutveckling, inkludering och en ökad förståelse för arbetslivet, som ett led i att skapa en mer inkluderande och hållbar arbetsplats.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljöarbetet ska genomsyras i alla beslut som fattas och alla aktiviteter som genomförs. Arbetsmiljön i verksamheten ska vara sådan att de anställda varken drabbas av ohälsa eller kommer till skada på grund av arbetet, samt att personalen trivs och utvecklas både yrkesmässigt och som individer.

Sedan många år har Gotlands Museum årsarbetstid och 2020 infördes en arbetstidsförkortning från 40 till 38,5 timmar per vecka som ett led i att skapa moderna arbetsvillkor och ett mer flexibelt arbetsliv.

Möjligheten att arbeta hemifrån, för de som har arbetsuppgifter som medger detta, kvarstår. Arbeta hemifrån sker någon dag per vecka och ska företrädesvis förläggas mot slutet av arbetsveckan.

Gotlands Museums anställda har även en timmes friskvård per vecka under ordinarie arbetstid för att främja hälsan. Dessutom har personalen möjlighet att utnyttja ett friskvårdsbidrag på 1 000 kr per år.

Personalstruktur

Antalet anställda per den sista december 2025 uppgår till 49 totalt, varav 34 kvinnor och 15 män. Av de 49 är 5 timanställda. 4% av de anställda är under 30 år, 41% mellan 30 och 49 år, 51% mellan 50 och 65 år och 4% över 65 år. Medelåldern uppgår till 49 år. Antal årsverken uppgår till 42, fördelat på 28 kvinnor och 14 män.

Lista personal 2025

MUSEICHEF/LANDSANTIKVARIE

Westfält Jenny

SAMLINGAR OCH ARKEOLOGI

Kidvall Pietikäinen Johanna, avdelningschef
Grundmark Stina, assistent samlingar
Karlsson Lisen, arkivassistent
Pontén Kajsa, antikvarie
Ridbäck Ulrika, naturantikvarie
Stenström Karin, arkeolog
Widerström Per, arkeolog/antikvarie
Åkesson Tove, antikvarie
Svedjemo Ångman Berit, intendent offentlig konst

FASTIGHETER & KULTURMILJÖ

Hultström Magdalena, avdelningschef
Hellgren Mikael, museibonde Norrbys
(15 mars–15 november)
Hörnsten Hanna, byggnadsantikvarie,
verksamhetsansvarig Kulturresevatet Norrbys i Väte
Johansson Kenneth, tekniker
Johansson Lisa, byggnadsantikvarie
Johansson Lisen, utställningstekniker
Jutehammar Anna, trädgårdsutvecklare Norrbys
(15/4–15/9)
Karlsson Billy, tekniker
Kellström Lars, tekniker, pension 31/12
Lundgren Gunnar, verksamhetsansvarig fastighetsdrift
och utställningsteknik fr.o.m 1/9
Nyström Ola, byggnadsantikvarie
Selin Eva, antikvarie gröna kulturmiljöer

PUBLIK VERKSAMHET

Johansson Stefan, avdelningschef
Adolfsson Annelie, verksamhetsansvarig besök & butik
Berg Lisa, verksamhetsansvarig publik verksamhet
Björnegren Madeleine, butik/reception
Blomhage Angelica, verksamhetsansvarig Konstmuseet
Doms Annica, slöjd & formutvecklare, t.o.m. 28/8
Emdén Cathrin, förlagsredaktör, tjänstledig fr.o.m. 8/12
Hardy Jeremy, museipedagog
Kellström Åsa, bokningsansvarig
Norling Anso, slöjd- och formutvecklare,
vik. kulturarvsutvecklare
Scholler Armin, konstutvecklare/konstpedagog
Strömer Mathias, utställningsproducent, t.o.m. 31/8
Vejlens Ellinor, butik/reception, tjänstledig fr.o.m. 17/3

VERKSAMHETSSTÖD

Martell Johanna, avdelningschef
Ekström Elin, lokalvårdare
Gahnström Ninni, marknadschef
Hassel Olivia, HR-administratör
Hedberg Stefan, lokalvårdare
Hoas Sofia, projektledare ARVET – hållbar kulturarvs-
turism & Kulturarvet Gammalsvenskby i Ukraina
Jansson Henrik, IT-ansvarig
Klint Kerstin, kommunikatör
Klint Langland Eva, kommunikatör ARVET – hållbar
kulturarvsturism
Knutas Peter, Kulturarvet Gammalsvenskby i Ukraina,
delprojektledare, t.o.m 31/8
Persson Conny, tekniker
Segerstam Ylva, administrativ assistent Kulturarvet
Gammalsvenskby i Ukraina t.o.m 31/8, administrativ
assistent ARVET – hållbar kulturarvsturism fr.o.m
1/9–31/12
Stenius Katarina, ekonom
Ström Per, IT-tekniker

Ekonomi

Årets resultat efter förändring av ändamålsbestämda medel för 2025 är en förlust om 2 006 035 kr mot budgeterat resultat på -750 tkr. För 2024 var resultatet -191 tkr. Det negativa resultatet kan härledas till flera verksamhetsområden. Inom fastighetsförvaltningen har åtgärder utförts kopplade till lagstadgade krav samt reparation- och underhållsbehov som har varit nödvändiga för att upprätthålla säkerhet och standard. Ett annat område som inte uppnått budget är den byggnadsantikvariska uppdragsverksamheten, där bland annat några fleråriga projekt har avslutats och orderingen inte motsvarat förväntningarna. Försäljningen av böcker sviktar, vilket är en trend överlag i bokbranschen. Detta genererar ett negativt resultat för den totala försäljningen i museibutiken.

De underliggande kultursamverkansbidragen från stat och region uppgick under året till 19,2 Mkr. I dessa medel ingår även de områdesspecifika medel för kulturutvecklarna inom slöjd & form, konst samt kulturarv om 1,8 Mkr.

Verksamhetsmedlen från staten räknas inte upp i samma takt som kostnaderna ökar, vilket är en oroande tendens för verksamheten framåt.

Personalkostnaderna är i nivå med budget.

Totala verksamhetsintäkter uppgår till 46,1 Mkr (46,5) Mkr.

Avkastning i form av realiserat resultat och utdelning uppgår till totalt 96 tkr. Marknadsvärdet är 9,2 Mkr, vilket är 3,3 Mkr högre än anskaffningsvärdet.

Fastighetsfonden har nyttjats med 49 tkr för att täcka kostnader för värdeminskingsavdrag på utförda investeringar.

I december beslutade styrelsen om en budget för 2026 om -550 tkr.

